

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

NEDELJSKO PRIREDITEV V MATAVUNU PRI DIVAČI JE POKVARILO SLABO VREME

V občini Divača se uveljavljajo

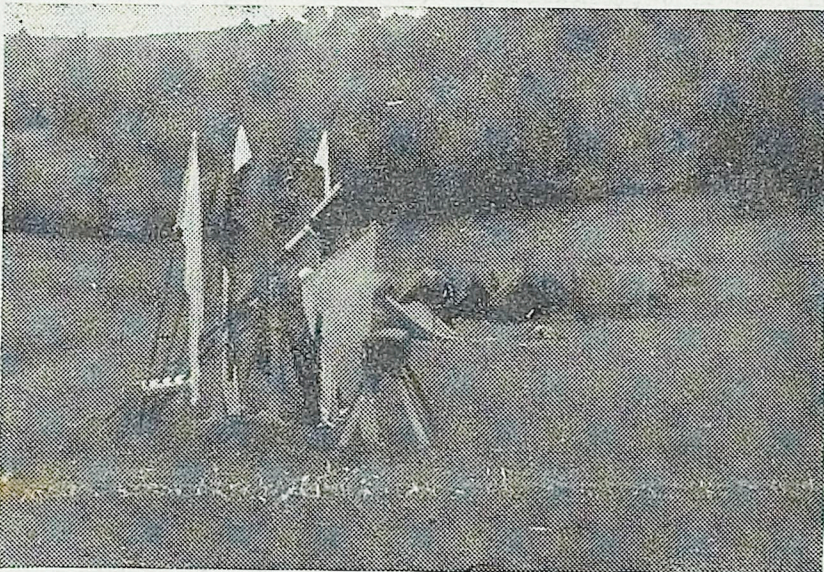
Že 26. maja zaradi slabega vremena odložena proslava Dneva mladosti v divaški občini je bila preložena na minulo nedeljo 9. junija. Prireditelji so pričakovali, da bo vsaj tokrat vreme mladini in turističnim delavcem bolj naklonjeno. Vsaj dopoldne je to res kazalo in je parada mladosti v Matavunu, kjer je bila glavna prireditev, potekla v najlepšem redu in veselem razpoloženju zaradi lepega vremena. Proslava je bila združena z otvoritvijo turistične sezone in ogledom prelepih Skočjanskih jam. Kazalo je, da bo celotna prireditev kaj lepo uspela. Številni obiskovalci od vsepovsod so že dopoldne prišli v Divačo in nato v Matavun, kjer so prisostvovali paradi mladosti. Pionirji in mladinci in pripadniki Partizana so na lepem travniku pri Matavunu uredili telovadišče — naravno areno, kamor so postavili potrebno orodje in druge športne na-

prave. V bližini so postavili (na vso srečo) pravo majhno vasico iz šotorov, da je človek imel vtis vzornega taborišča mladih telovadcev. Najlepše načrte — popoldanski nastop mladih telovadcev in športnikov divaške občine in od drugod ter vse turistične prireditve — pa je, kot zakleto, spet preprečilo popoldansko slabo vreme. Že v prvih popoldanskih urah so se nad Matavunom in Divačo zbrali grozeči oblaki, ki so ob grmenju in treskanju stresli svojo vsebino v ljutom pljuskju dežja pomešanega s točo na vse divaško področje. Še najlepše so jo odnesli obiskovalci, ki so ogledovali notranjščino Skočjanskih jam, najbolj pa so bili prizadeti najmlajši. V svojih lahkih telovadnih krogih so se sicer zatekli pod šotore, kar pa jim ni veliko pomagalo. Do kože premočeni so tekali po dežju in škali zavetja pod vsemi mogočimi pristreški in

strehami. Po gostinskih obratih v Matavunu je bilo premalo prostora, da bi lahko dobili streho vsi udeleženci prireditve. Seveda so bili nastop in vse druge popoldanske prireditve zaradi neurja odpovedane in so na svoj račun prišli le posamezniki pozneje ob zvokih vesele godbe. V Divači pa se je razširilo mnenje, da bo treba v največji

suši organizirati samo turistično ali podobno prireditev v Skočjanskih jamah, pa bo takrat prav gotovo padel dež, saj se to dogaja že nekaj let.

Nedeljska prireditev je kljub vsemu pokazala izredno živahno udejstvovanje mladine na telesno vzgojnem in športnem področju in je prava škoda, da je slabo vreme preprečilo, da bi lahko na popoldanskem telovadnem nastopu pokazali znanje, ki so ga osvojili v telovadnicah. Množična udeležba mladine v Partizanu v divaški občini pa je jamstvo za nadaljnje uspehe na telesno-vzgojnem področju. pb

Nemo so klonile zastave v dežju na zapuščenem travniku. V ozadju platnena »vasica« brez hišnih števil — Matavun II.

Še nezadovoljiv položaj žena

Glavna točka dnevnega reda zadnje seje OO SZDL je bila vprašanje žena in njihovih organizacij v okraju. Sejo je otvoril predsednik Albert Jakopič-Kajtimir in pozdravil kot gosta organizacijskega sekretarja CK ZKS Vido Tomšičevo. Sekretar OO SZDL Ivan Mavsar je nato govoril o problemih zaposlene žene pri nas in o delu ženskih organizacij.

V živahno razpravo po poročilu je najučinkoviteje posegal tovarišica Tomšičeva. Poudarila je, da z dejanskim položajem naše žene v družbi ne moremo biti zadovoljni, čeprav so teoretični rezultati enakopravnosti že doženi. Svoja izvajanja je navezala na novo obliko stanovanjskih skupnosti, o katerih je podrobneje govorila pred kratkim na svojem predavanju v Kopru.

V razpravi so zainteresirano sodelovali tudi člani okrajnega odbora SZDL s konkretnimi predlogi za izboljšanje.

Podrobneje o tem berite na 6. strani današnje številke.

BRKINSKA CESTA JE OŽIVELA

V torek je bila na Pomorski srednji šoli v Piranu prisrčna slovesnost. Podpredsednik OLO Koper Franc Klobučar je v prisotnosti predstavnikov oblasti in političnih organizacij okraja Koper in občine Piran, izročil zastavo prvi mladinski delovni brigadi, ki je nato odšla na Prem, kjer bo nadaljevala z gradnjo Brkinske ceste. V brigadi je 70 dijakov PSŠ iz Pirana. Podpredsednik Klobučar jih je pred odhodom na delo prisrčno pozdravil v imenu okrajnega ljudskega odbora in jim zaželel pod novo zastavo veliko uspehov pri njihovem nesebičnem delu.

Mladinci so v sredo že začeli z delom na Brkinski cesti. V eni izmed naslednjih števil našega lista bomo kaj več napisali o njihovem življenju in delu.

Uspeh tovarne Portizanka

V ponedeljek, 10. junija so v tovarni plastičnih mas in ščetk »Partizanka« v Kopru po več kot enoletni prisilni upravi znova izvolili svoj delavski svet. Več o tem pomembnem dogodku preberite na 7. strani današnje številke Slovenskega Jadrana.

NOVI PREDPISI O KDZ

V Beogradu je bil pred dnevi sestanek skupne komisije Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta za pripravo predpisov o kmetijsko-obdelovalnih zdrugeth.

NAS GOSPODARSKI KOMENTAR

Za smotrno trošenje investicijskih sredstev

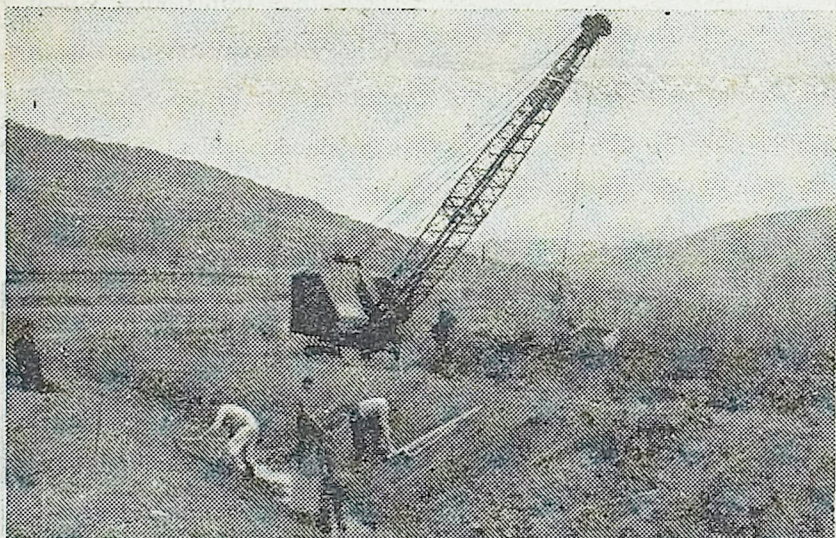
O investicijskih izdatkih v letošnjem letu nismo še govorili, čeprav predstavljajo v gospodarstvu izredno veliko in važno postavko. Zaradi jasnosti moramo povedati, da so pod investicijskimi izdatki mišljeni tisti izdatki, ki jih imamo z vlaganjem sredstev, ki se le počasi in v daljših časovnih razdobjih vračajo nazaj v sklade, iz katerih so bili odobreni. Gre tu za sredstva, ki so potrebna za gradnjo tovarn, rudnikov, sploh objektov raznih vrst, za njihove rekonstrukcije, vzdrževanje in podobno. Sredstva za to zbiramo v raznih skladih, od katerih bi omenili v prvi vrsti Splošni investicijski sklad, ki je glede na obseg sredstev največji in se iz njega navadno tudi odobravajo investicijski krediti za največje objekte v državi, dalje so republiški, okrajni in lokalni investicijski skladi in drugi (gozdni, itd.). Posebno važni so tudi amortizacijski skladi, v katere vplačujejo gospodarske organizacije sredstva, potrebna za večja popravila in obnovo osnovnih sredstev.

Na podlagi takega pojasnila bomo lažje razumeli pomen investicijskih sredstev in njihovo vlogo v gospodarstvu. Iz sredstev teh skladov kot rečeno gradimo našo industrijo, rudarstvo, kmetijstvo in gospodarske objekte za vse dejavnosti. Drugo pa je, da so skladi v ta namen izredno veliki, saj dosegajo letos po družbenem načrtu okoli 420 milijard. Kam prvenstveno vlagati ta sredstva, kdaj in koliko predstavljajo za investicijsko politiko, pomembno in obenem občutljivo vprašanje, ki je v nekem pogledu celo glede na posledice, ki lahko nastanejo zaradi morebitnega nepravilnega trošenja teh sredstev, občutljivejše kot v vlaganju kratkoročnih sredstev. Pomislimo samo, če se vložijo investicijska sredstva v velikanski objekt, ki se izkaže kot nerentabilen, nepotreben ali celo škodljiv. Dalje ni vseeno, kako se časovno trošijo taka sredstva v teku leta, ker imajo vpliv na trg in s tem na cene. Preveliko građenj naenkrat ob pomanjkanju potrebnega gradbenega materiala n. pr. vpliva na dvig cen in s tem na rušenje ravnovesja na trgu.

Letos v prvih mesecih kljub velikim sredstvom, namenjenim za investicije, in kljub obsežnim gradnjam doslej ni bilo opaziti nikakih motenj. Kot kažejo podatki, do tega ni prišlo, ker je bilo na trgu še dovolj materiala, čeprav so doslej gradnje presegle predvideno višino v smislu načrta.

Kljub sicer ugodnemu stanju se slišijo glasovi, da bi v naslednjih mesecih lahko tak razvoj imel negativne posledice v gospodarstvu kot celoti, ker se opazja nepredvideno povišanje tudi materialnih proračunskih izdatkov. Pritisk tolikih oziroma povečanih sredstev na trg bi zato po mnenju nekaterih lahko vplival na zvišanje cen gradbenega in drugega investicijskega materiala in s tem na porušenje ravnotežja, ki se sicer tako lepo utrjuje v našem gospodarstvu. Seveda kaj takega ne bi smeli dopustiti in bi z raznimi ukrepi morali preprečiti nadaljnji in nepredvideni porast v navedenih smereh.

Sicer pa so se investicije, ki so ostale po družbenem načrtu na (Nadaljevanje na 2. strani)

Bager pri delu na melioraciji

Na „Seči“ dobro gospodarijo

Komaj leto in pol je minilo od ustanovitve posestva »Seča« v Vinjolah pri Portorožu, pa se lahko njegov delovni kolektiv že postavi z uspehi dosedanjega dela.

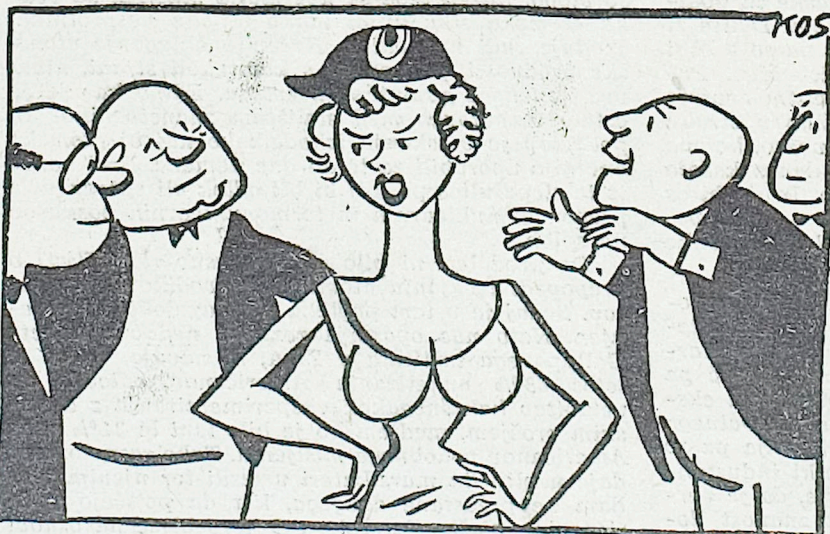
Prva naloga posestva je bila takojšnja obnova zapuščenih in na mnoge parcele razdrobljenih zemljišč. Zato so takoj po priključitvi kmetijske delovne zadruge »Krog« k temu posestvu izvedli arondacijo na 30 ha zemlje. Nato so zgradili rastlinjak in uredili tople grede ter vzgojili 250 tisoč sadik paradižnika, paprike in malancan.

Osnovna dejavnost tega posestva sta sadjarstvo in vrtnarstvo. Letošnjo pomlad so uredili že 4 hektare breskovega nasada in zasadili 2 hektara vinogradov. S pomočjo Vodne skupnosti Koper pa so osušili 20 hektarov zamočvirjenega zemljišča, ki je namenjeno vrtnarstvu.

Medtem ko v začetku niso imeli živine, imajo danes na »Seči« že približno 60 ovac, 17 rodovniških krav in telic, plemenskega bika sivorjave pasme, letos pa name ravajo kupiti še 20 krav. Posestvo je v tem kratkem času tako dobro gospodarilo, da si je že nabavilo traktor, frezi za okopavanje, škropljenje in namakanje ter več drobnega kmetijskega orodja.

Ti skopi podatki o poldrugetnem delu vzbujajo prepričanje, da je delovni kolektiv posestva »Seča« resno zagrabil za delo in se odločno lotil povečanja kmetijske proizvodnje in doslej nekoliko kmetijsko zaostali sečoveljski dolini.

I. M.

Francija: Naj bo, gospodje trgovci, pa bomo fucali. Vrgla bom frank v zrak: če pade pisno, bomo pluli po Sueskem prekopu, če pade glava, pa okoli Afrike.

Opredni glas: samo pohitite, mademoiselle, sicer kmalu ne boste imeli s čim fucati.

Sprehod POSVETU

JUGOSLOVANSKO-ŠVEDSKO SODELOVANJE

Naši stiki s severnoevropskimi državami se vedno bolj utrjujejo na podlagi enakih pogledov v zunanji politiki in iskrenega izmenjavanja izkušenj glede notranje ureditve. Po obisku državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića na Norveškem, je prispeval v začetku tedna v Beograd švedski ministrski predsednik Tag Erlander. V naši državi se bo mudil osem dni. Izmenjal bo mnenja o raznih vprašanjih z našimi vodilnimi državniki, sprejel pa ga bo tudi predsednik republike Tito. Od njegovega obiska si mnogo obetamo zlasti glede razširitve gospodarskega sodelovanja med obema državama.

POMEN ENERGIJE V KMETIJSTVU

Svetovna konferenca za energijo v Beogradu je v torek zaključila zasedanje. Ena najbolj važnih razprav je bila o izkoriščanju energije v kmetijstvu. Mnogi delegati so govorili o vzornem centru za elektrifikacijo kmetijskih del v Srbiji, ki so ga zgradili s pomočjo OZN. Delegati so ugotovili, da lahko izkušnje tega centra koristno služijo mnogim državam, zlasti nerazvitim. Sovjetski delegat je govoril o možnosti izkoriščanja sončne energije v kmetijstvu, angleški delegat pa je opozoril na pomen kmetijstva v azijskih, afriških in v nekaterih deželah Latinske Amerike.

ZAOSTRITVE ODNOSOV MED JORDANOM IN EGIPTOM

Iz diplomatskega invidenta je nastal resen spor med Jordanom in Egiptom. Jordanska vlada je namreč sporočila Egiptu, da sta egiptovski vojaški ataše v Ammanu in egiptovski generalni konzul v Jeruzalemu nezaželeni osebi. Očitno so jima, da sta podpisala vojaško zaroto proti jordan-skemu kralju. Egipt je na ta korak ostro reagiral. Med drugim so zahtevali od jordanske vlade, naj odpokliče svojega veleposlanika iz Kaira, hkrati pa je sklenil umakniti svojega zastopnika iz enotnega poveljstva egiptovske, sirske in jordanske vojske.

Vnekaj vestah

ZENEVA: Na seji mednarodne organizacije dela je sovjetski delegat Volkov izjavil, da bodo v Sovjetski zvezi leta 1960 uvedli sedemurni delovni dan.

LONDON: Na vprašanje, koliko znašajo stroški vodikove bombe, je britanski minister za industrijo Aubrey Jones v Spodnji zbornici britanskega parlamenta dejal, da so stroški izdelave take bombe v vsaki državi različni in da odgovor na to vprašanje ni javnem interesu. Kaže pa, da so stroški za vodikovo bombo enaki stroškom izstrelka, ki se na daljavo dirigira, se pravi, da v Veliki Britaniji znašajo 150.000 funtov, kar predstavlja vrednost okrog četrtilijarde dinarjev.

BONN: Pred kratkim so v Zahodni Nemčiji izročili prometni komaj 7 km dolg odsek dvotirne avtomobilske ceste Mühhausen-Hohenstadt na progi Stuttgart-Ulm, ki je zaradi težavnega terena in velikih objektov, kot so mostovi in predori, stala okrog 50 milijonov mark. Povprečni stroški gradnje na kilometr ceste so torej znašali več kot milijardo dinarjev.

RIM: V začetku tega tedna je začelo stavekati 850 tisoč gradbenih delavcev, ki so člani najrazličnejših sindikalnih organizacij, in okrog 150 tisoč poljedelskih delavcev. Stavkajoči zahtevajo zvišanje plač in izboljšanje delovnih pogojev. Vodstvo Generalne konfederacije dela pa je pozvalo italijanske kovinarske delavce, naj skušajo s stavko doseči zmanjšanje tedenskega delovnega časa na 40 delovnih ur.

RIM: Te dni so v Rimu podpisali nov klirinški sporazum med Egiptom in Italijo. Ta sporazum določa, da bo Italija plačevala pristojbine za plovbo svojih ladij po Sueskem prekopu neposredno egiptovski družbi. Po istem sporazumu bo Egipt odplačeval svoje dolgeve Italiji v petih letih in to v treh obrokih začeti s letom 1959. Egipt dolguje Italiji 4 milijone egiptovskih funtov.

KARACHI: Uradno sporočilo o razgovorih med predsednikom pakistanske in afganistanske vlade pravi, da je bil sklenjen sporazum o prijateljskem reševanju vseh spornih vprašanj. Afganistanski kralj Mohamed Zahir šah bo decembra uradno obiskal Pakistan.

V Kairu namreč trdijo, da so očitki egiptovskim diplomatom popolnoma neosnovani in da gre v tem primeru za očitno spletko imperialistov. Seveda pa si bo egiptovska vlada prizadevala ta spor razčistiti, saj ji je mnogo na tem, da se ohrani enotnost arabskih držav.

PROTIATOMSKI POZIV IZ AZIJE

V Columbu je bilo te dni prvo azijsko zasedanje Svetovnega sveta za mir, ki se ga je udeležilo 500 delegatov in 63 dežel. Stevilni govorniki so se odločno zavzeli za prepoved poskusnih jedrskih eksplozij.

Na zasedanju so med drugim prebrali tudi poslanico predsednika cejlonske vlade Bandaranaike, v katerem je med drugim rečeno, da je svet zdaj v prehodni dobi med eno civilizacijo in drugo.

V nedeljo, 2. junija, je bila v dvorani na Stadionu 1. Maj revija folklornih plesov, ki jo je priredila Slovenska prosvetna zveza iz Trsta. Nastopale so folklorne skupine iz Brega, Rojana-Skorjke, Opčin, Gorice in Sovodenj. Sodeloval je tudi dolinski kvartet. Na tej zelo uspešni reviji so predvajali razen narodnih plesov iz tržaške okolice tudi belokranjske, sirske, vojvodinske, gorenjske in koroške plesne.

V ponedeljek, 3. junija, so stavkali delavci v Tržaškem arsenalu zato, da bi dosegli priznanje rednega urnika ob enaki plači ter doklade za izvrševanje zdravju škodljivih del. V sredo pa so stavkali delavci iz Ladje-delnice Svetega Justa v znak protesta, ker delodajalec še ni sprejel njihovih zahtev.

Delavci obeh podjetij bodo stavko ponovili te dni. V ponedeljek in torek pa je na Tržaškem stavkalo nad šest tisoč delavcev zidarske stroke zato, da bi prisilili delodajalce k nadaljevanju pogajanj za sklenitev novih delovnih pogojev.

Tržaške kroge je močno razburila vest, da je italijanska vlada dala prednost zgraditvi avtoceste Bologna-Ravenna namesto cesti Benetke-Trst. Protestni brzojavki sta v tej zvezi poslali v Rim Pokrajinska uprava in Trgovinska zbornica. Tržačani tudi želijo, da bi čimprej začeli graditi avtocesto Trst-Videm-Trbiž, ker bi s tem izboljšali promet, ki se je v zadnjem času močno povečal med Trstom in Avstrijo.

V petek, soboto in nedeljo je bil v Trstu kongres Zveze kovinarjev FIOM. Delegati iz raznih tržaških tovarnih in podjetij so po analizi sedanjih razmer in potreb določili pot nadaljnjemu delu v duhu enotnosti delavstva in uresničitve delavskih pravic ter nadaljnega razvoja tržaškega gospodarstva. Potem ko so izvolili novo tajništvo Zveze, so soglasno sprejeli sklepno resolucijo.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Verjetni začetek konca atomske politike

V zadnjih dneh opozarjajo znanstveniki številnih držav na nevarnost nadaljnjega izvajanja termoneklearnih poskusov. Pri tem so, kot kaže, najbolj odločni strokovnjaki za atomsko energijo, fiziiki in biologi, to pa verjetno zato, ker dobro poznajo težke posledice, ki jih ustvarjajo atomske in vodikove eksplozije z radioaktivnim prahom. Danes si namreč nihče več ne upa javno trditi, da so takšni poskusi popolnoma neškodljivi za človeštvo. Posredna in neposredna nevarnost, ki trenutno zanima vso svetovno javnost, se ne kaže toliko v strahu pred novo večjo ali manjšo svetovno vojno, kot pa v strahu pred posledicami, ki jih že danes kažejo poskusi z atomsko in vodikovo bombo. In da bi se zoperstavili omenjenim posledicam, se v svetu pojavlja borba proti samovolji, ki jo nekatere velike sile izvajajo z atomsko politiko.

Ko je že beseda o atomskih in vodikovih eksplozijah je nujno, da morajo nekatere vlade upoštevati ne samo ogorčene proteste prebivalcev Marshaljskih in Božičnih otokov ali Japoncev, pač pa tudi zahtevo lastnih državljanov po prepovedi eksperimentalnega uporabljanja tega ustrahovalnega orožja. V ustvarjanju takšnega razpoloženja pa so brez dvoma dali svoj delež znanstveniki industrijske dobrih razvitih držav, kar dokazuje, da je verjetno prvič v zgodovini človeštva znanost dosegla stopnjo odločilnega vplivanja na politiko.

Brez dvoma so na taka stališča znanstvenikov in javnega mnenja vplivale tudi določene objektivne okoliščine. Danes namreč ni resnega politika ali državnika, ki bi vztrajal v veri, da atomska sila predstavlja neko pomembno politično ali stra-

Padec italijanske vlade

Napovedovanja političnih opazovalcev, da so italijanski vladi, ki si je priborila zaupnico z monarhističnimi in fašističnimi glasovi, dnevi šteti, so se povsem uresničila. Predsednik Zoli je sicer hotel nekoliko popraviti slab vtis v javnosti s tem, da je napadel neofašiste, toda strnjeni odpor socialistov, komunistov, socialnih demokratov in republikancev ni prav nič ponehal. Ko so ugotovili, da je vlada pri petkovem glasovanju dobila manjšino, je v ponedeljek zvečer Zoli sporočil predsedniku republike Gronchiju ostavko celotne vlade.

Italija je torej zdaj tam, kjer je bila pred štirimi tedni. Čeprav je v italijanski javnosti nastopilo po Zolijevem padcu olajšanje, kajti vse je kazalo, da bo Italija dobila najbolj reakcionarno po-vojno vlado, so vendar politični krogi precej zaskrbljeni, kako bi rešili krizo. Mnogo je seveda odvisno od stališča demokristjanov.

Če se bodo še naprej držali stare koncepcije popolne naslonitve na desno, lahko v kratkem pričakujemo nekaj podobnega, kakor se je zgodilo s Zolijem. Če pa bodo poskušali poiskati naprednejšo pot za rešitev, potem bomo ver-

jetno v prihodnjih letih manj slišali o vladnih krizah v Italiji. Razumljivo pa je, da bosta imela pri reševanju sedanje krize pomembno vlogo voditelj socialistov Nenni in voditelj socialnih demokratov Saragat.

Nova vlada v Franciji

Po tritedenski vladni krizi v Franciji je radikal Maunoury sprejel mandat za sestavo nove vlade. V njej bodo predvsem poslanci radikalnih skupin in nekaj socialistov. Nova vlada, ki jo mora potrditi še parlament, bo imela še izrazitejši manjšinski značaj kot prejšnja Molletova. Kljub vsemu pa lahko Maunoury računa na večino v zbornici, ker so ga sklenili podpreti ljudski republikanci, neodvisni in kmetje na desnici.

Napredni politični krogi gle-

dajo s precejšnjim nezaupanjem na politični program nove francoske vlade. Maunoury je bil namreč eden pobudnih za ostrejši kurz francoske politike v Alžiru, nobenega znaka pa ni, da bi zdaj te svoje koncepcije kaj prida spremenil. Proti novi vladi je zlasti ostro nastopil Mendès-France, ki je izjavil, da bo v znak protesta odstopil kot prvi podpredsednik Radikalne socialistične stranke. Takojšnjo prekinitve politike sile in represalij v Alžiru pa so zahtevali tudi komunisti. Verjetno so novi francoski vladi dnevi šteti, saj je v manjšini, podedovala je žalostno finančno stanje kot plod sueške avanture, hkrati pa je v večini francoskih političnih strank vedno močnejša težnja, da je treba prenehati s sedanjo politiko do Alžira.

FRANCOZI SE NOČEJO UMAKNITI IZ TUNISA

Francoska vlada je zavrnila zahtevo tuniske vlade o umiku 75.000 francoskih vojakov iz Tunisa, hkrati pa je izrazila pripravljenost za nova pogajanja v smislu francoskih načrtov o skupni obrambi obeh dežel. Kakor je znano, je tuniška vlada zahtevala umik francoskih čet iz Tunisa zaradi vedno pogostejših incidentov v deželi. Samo v preteklem tednu je bilo ubitih v spopadih s francoskimi vojniki 7 tunijskih vojakov. Tunizija odločno vztraja pri svoji zahtevi in izjavlja, da bo to vprašanje predložila OZN, če bo Francija še vnaprej vezala umik svojih čet s predhodno sklenitvijo pogodbe o skupni obrambi.

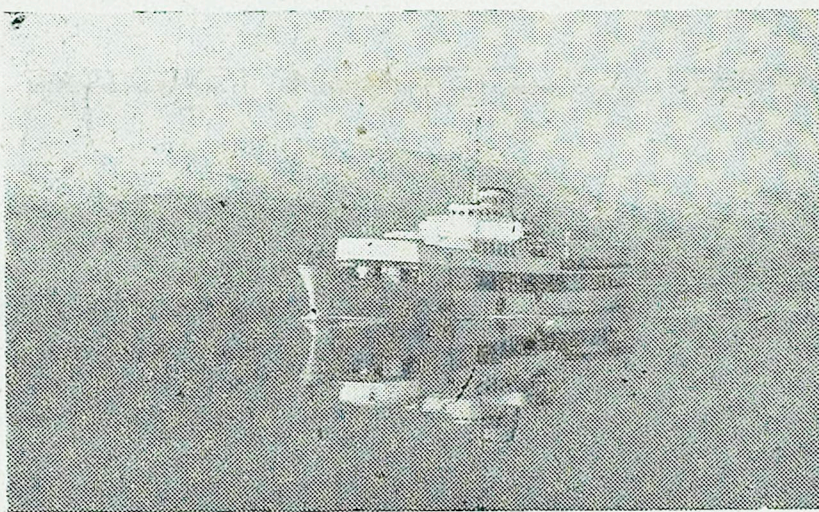
Te dni je obiskala Slovenijo šest-najstčlanska delegacija Pokrajinskih federacij italijanske socialistične stranke iz Trsta, Vidma, Gorice in Pordenona. Delegacija je v Sloveniji gost Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Nacionalistični nestrpnosti so pretekli teden razbili na spominski plošči na Openskem strelišču sliko Ivana Ivaničiča, ki je padel pod fašističnimi strelji skupno z narodnim herojem Pinkom Tomažičem in tovariši. V Križu pa so blizu naselja istrskih priseljencev neznanci razbili ploščo v spomin dveh žrtvam nacifašističnega nasilja. Ta vandalizem je vzbudil med napredno javnostjo upravičeno ogorčenje.

Po končani turneji v največjih italijanskih mestih je v ponedeljek na-

stopila v tržaškem Avditoriju Slovenska filharmonija, s katero sta nastopila tudi pianista Damijana Bratuževa in volinist Dejan Bravničar.

Slovensko narodno gledališče v Trstu je v nedeljo z drugo reprizo Nušičeve komedije »Zalujoči ostali« zaključilo svoj dvanajsto sezono. Od 11. do 23. t. m. bo to gledališče gostovalo z deli »Vroča kri«, »Na nočnih poteh« ter »Čaj in simpatija« v mnogih krajih koprškega in gorškega okraja in to od Bovca pa do Postojne. Premiera komedije »Zalujoči ostali« je bila v petek 7. junija in je bila obenem poslovlina predstava člana tržaškega Slovenskega narodnega gledališča Antona Požara, ki je po dolgih letih požrtvovalnega dela za napredek slovenske kulture na Tržaškem zapustil oder.

Motorna ladja »Ivan Cankar« na mirni gladini koprškega pristanišča. Ladjo zelo pogrešamo, ker je izpadla iz prometa s Trstom tik pred začetkom turistične sezone.

JUNIJ
1917

40-LETNICA REVOLUCIONARNEGA LETA V RUSIJI

Med 12. in 16. junijem je bila Petrograjska konferenca tovarniških komitejev. Tri četrtine delegatov je sledilo boljševikom in njihovemu geslu: »Vso oblast sovjetom«. 16. junija pa se je začel Prvi vseruski kongres sovjetov, ki je trajal tri tedne. Medtem ko so imeli boljševiki na tem kongresu le nekaj več kot 100 delegatov, je skoraj 800 delegatov zastopalo manjševike, eserje in druge stranke. Boljševiki, med katerimi je bil tudi Lenin, so nastopili proti sporazumstvu z meščanskimi strankami in za izročitev oblasti sovjetom.

Za smotrne investicije

(Nadaljevanje s 1. strani)

lanskoletni višini, delno toda notranje spremenile. Tako se je povečal odliv sredstev za gradnjo stanovanj od lanskih 4.4 milijard v prvih 4 mesecih na letošnjih 7.7 milijard v istem času. Za toliko so se tudi znižale gospodarske investicije, zlasti v industriji in rudarstvu, medtem ko so se za kmetijstvo celo povečale za kako milijardo. To pa je v skladu s planom.

Čeprav bi morali graditi in zgraditi še mnogo objektov za dvig našega gospodarstva vidimo, da moramo tudi tu skrbno zasledovati gibanje in trošenje sredstev in ne smemo iti preko naših možnosti. — dt —

Ureja uredniški odbor. — Glavni urednik Stane Skrabar. — Odgovorni urednik Rastko Bradašja. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

DOPIS IZ POSTOJNE PRED TURISTIČNO SEZONO

O tem velja razmisliti

Veliko govorimo o olepšanju mest in vasi, večkrat pa ostajamo le pri sklepih, ki se ne uresničijo. Tako je tudi v Postojni. Skoraj nerazumljivo je, da Postojna kot pomembno turistično središče nima prodajalne s cveticami, ki bi imela na razpolago tudi cvetlice-lončnice.

Velja pa tudi razmisliti o izvajanju nekaterih že sprejetih občinskih predpisov. Čemu se ne stajamo na prste ponočnjakov, ki motijo počitek Postojnčanom? Prav tako: zakaj doslej še niso sprejeti ostrejši ukrepi za odstranitev psov-potepuhov, ki se klatijo po mestu in uničujejo javne nasade?

Če na eni strani ugotovimo, da so glavne postojnske ulice po zaslugi občinskega Zavoda za komunalno gospodarstvo več ali manj redno in skrbno vzdrževane, pa ne moremo trditi, da so stranske in zakotne ulice ter dvorišča zasebnih lastnikov hiš (v tako imenovanem Majlondu) v čast zunanjemu licu Postojne.

Zaključili so z izletom

Ob zaključku letošnjega šolskega leta je 80 gojencev Vajenske šole iz Sežane priredilo enodnevni izlet v Koper in Piran, kjer so si med drugim ogledali ribiške ladje in sečoveljske soline. V Kopru, kjer so imeli skupno kosilo, sta sežanske vajence obrtni stroke pozdravila predsednik Obrtnice zbornice za okraj Koper Davorin Praček in okrajni inšpektor za strokovno šolstvo tovariš Bratašev. Po kosilu so se izletniki odpeljali v Ankaran.

To ekskurzijo, ki je bila ob zaključku šolskega leta z namenom, da bi se gojenci Vajenske šole v Sežani razvedrili ter ob tej priložnosti spoznali nekaj gospodarskih objektov in se seznanili z lepoto slovenske obale, je vodstvo šole priredilo s finančno pomočjo raznih obrtnih podjetij in delavnic sežanske občine.

TEDEN DNI po Jugoslaviji

ZA 21% JE BILA V PRVIH STIRIH MESECIH LETOS INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA VEČJA, kot je bila v istem časovnem razdobju lani. Zanimiva je ugotovitev, da se je proizvodnja električne energije letos povečala za 25% in aprila je bilo prvičkrat v naši domovini proizvedenih več kot pol milijona kilovatnih ur mesečno.

LETNO PORABIMO ZA 30 MILIJARD DINARJEV VREDNOSTI EMBALAŽE. Čeprav predstavlja embalaža v naši trgovini okrog 5% vrednosti proizvodov, pa zaenkrat še nimamo dovolj embalaže za vsakdanje potrebe. Na letni skupščini zveznega biroja za embalažo, ki je bila pred kratkim v Zagrebu, so tudi govorili o ustanovitvi zveznega laboratorija za embalažo. Namen te ustanove bo izboljšanje embalaže in skušati vplivati na njeno ceno ter vpejati sodobnejšo in bolj praktično embalažo.

S 15. junijem bo ODPRTIH VEČ NOVIH LETALSKIH ZVEZ ZA DRUGIMI DRŽAVAMI. Tako bodo vozila letala na progi Dubrovnik-Bled-Dunaj dvakrat tedensko, v kratkem bo odprta proga London-Zürich-Beograd, medtem ko bodo letela letala na domači progi Beograd-Zagreb-Bled trikrat tedensko.

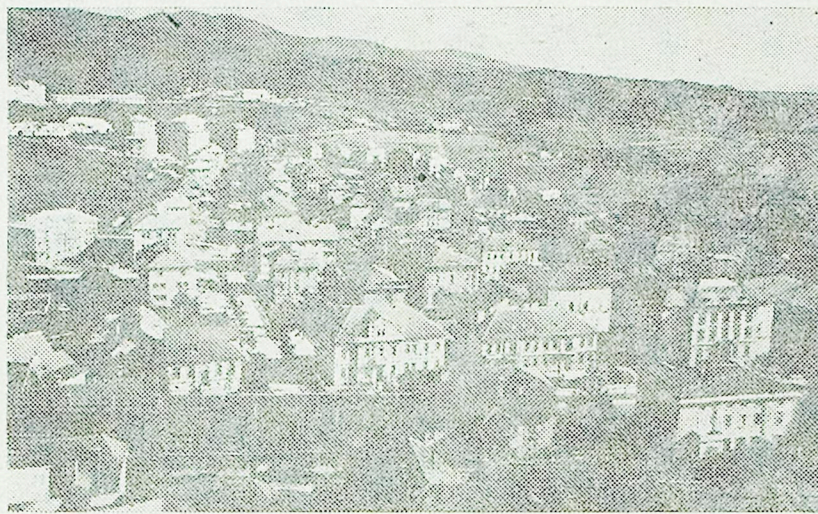
NA PROGI SEŽANA-DJEVDJE-LIJA BODO V KRAJEM ZAKLEČI VOZITI BRZI TOVORNI VLAKI, namenjeni za prevoz živine, mesa in hitro pokvarljivih kmetijskih pridelkov. Ti vlaki bodo na tej relaciji vozili direktno in se bodo ustavljali le na nekaterih postajah zaradi prevzemanja in iztovarjanja blaga.

V Jermenovcu v Srbiji so v nedeljo odprli EKSPERIMENTALNI CENTER ZA ELEKTRIFIKACIJO VASI IN KMETIJSKIH DEL, v imenu Zveznega izvršnega sveta je center odprl Slobodan Penec, otvoritvi pa so prisostvovali tudi domači in tuji znanstveniki, ki so se udeležili svetovne konference za energetiko v Beogradu.

LITOSTROJ OSVAJA TUDI TRZIŠČA V PERZIJI. Tako je že letos poslal v to državo štiri pošiljke vodnih zasuvkov raznih dimenzij. Po tem, ko bodo te dni poslali še dve pošiljki, v eni bo 96, v drugi pa 90 vodnih zasuvkov, bo Perzija imela 579 kosov teh izdelkov ljubljanske tovarne LITOSTROJ.

Prav bi bilo, če bi odstranili kupe smeti in drugo nesnago.

Turistično društvo v Postojni ima v svojem letošnjem programu marsikakšen sklep, katerega uresničitev bo pripomogla k odpravljanju omenjenih pomanjkljivosti. Razen tega bodo člani tega društva vložili vse za delno ureditev Planinske jame in za izdajo vodiča; nameravajo tudi odkriti spominsko ploščo raziskovalcu Postojnske jame Luki Čeču in postaviti spomenik pionirju postojnskega turizma Antonu Globočniku.

Pogled s Saviča na novi del Postojne

Znaten napredek v turistični izgradnji

Kako resno upoštevajo Postojnčani vrednost širjenja turizma, dokazujejo številni ukrepi, ki so jih sprejeli in jih tudi že začeli izvajati. Tako je Zavod Postojnske jame pričel z gradnjo prostora za postajanje avtomobilov v neposredni bližini jame. Ko bo ta prostor še v letošnjem letu dograjen, bo lahko pred Postojnsko jamo, tam, kjer je bil še do nedavnega hrib, ob istem času parkiralo več kot sto osebnih avtomobilov in okrog trideset avtobusov. Avtomobilsko postajališče pa bo zvezano tudi s camping prostorom.

Gradnjo tega pomembnega turističnega objekta bo v glavnem omogočil Občinski ljudski odbor v Postojni, ki se dobro zaveda pomembnosti razvijanja turizma na svojem področju. Ob tej priložnosti je treba omeniti tudi to, da je ObLO Postojna že poskrbel za izdelavo načrtov za kopališče, saj ve, da bo kopališče velikega pomena za turizem na eni strani, na drugi pa bo s tem

uresničena dolgoletna želja članov delovnih kolektivov, telesno-vzgojnih, športnih in mladinskih organizacij, da bi tudi v Postojni imeli možnost razvijanja pavalnega športa. Kako veliko zanimanje vlada za gradnjo kopališča v Postojni dokazuje dejstvo, da so že začeli razmišljati o ustanovitvi prostovoljnih delovnih brigad, v katerih bi razen Postojnčanov sodelovali tudi priпадniki JLA.

V delu so že tudi načrti za ureditev turistične postojanke na Saviču. Z eno besedo: v Postojni so tako občinski ljudski odbor, kakor tudi Zavod Postojnske jame, Društvo jamarjev, Turistično društvo in Inštitut za raziskovanje kraških jam krepko poprijeli za delo. Vse te institucije so se z vso resnostjo lotile tistih del, katera bodo turistično dejavnost postavile na mesto, ki ji v našem gospodarstvu pripada.

DOBRO NALOŽEN KAPITAL

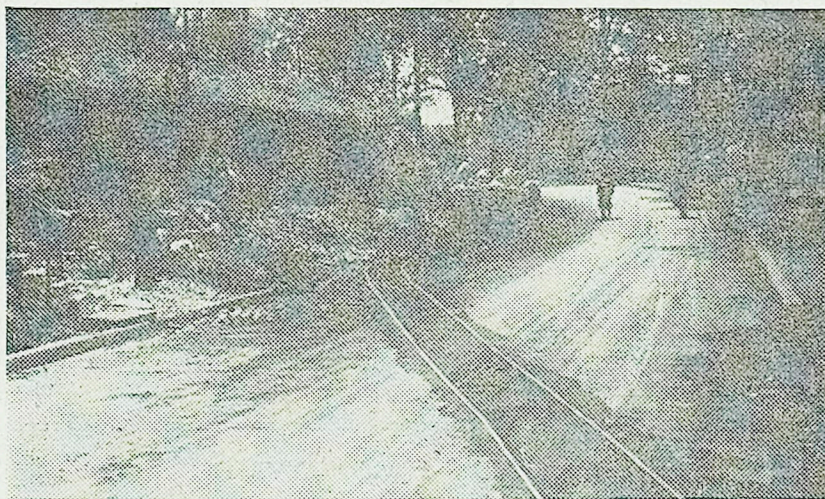
Uresničena želja

Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LRS je podarila piranski ribiški šoli 800 tisoč dinarjev. S tem denarjem si bo ta šola nabavila dva manjša ribiška čolna, ki ju bodo gojenci uporabljali za praktični pouk v zimskih

mesecih. Doslej so namreč imeli v zimskem času le teoretični pouk in to zaradi pomanjkanja lastnih plovnih objektov, poleti pa dijaki te šole opravljajo praksu na večjih ladjah podjetij »Ribba« in »Ribič«. Z nabavo teh dveh čolnov pa bodo lahko uvedli neprekinjeno praktično delo in se usposobili za ulov rib tudi z manjšimi ribolovnimi sredstvi.

Rekorden obisk v Postojnski jami

V prvih petih mesecih letošnjega leta je obiskalo Postojnsko jamo že več kot 36.000 domačih in tujih gostov, kar kaže, da bomo letos po zaključku turistične sezone zabeležili rekordno število obiskovalcev. Domačih gostov je bilo v prvih petih mesecih za osem tisoč več, kot jih je bilo lani v istem časovnem razdobju, inozemskih pa za približno dva tisoč pet sto več.

To je gradbišče tik pred Postojnsko jamo, kjer urejajo parkirni prostor za več kot 100 avtomobilov in 30 avtobusov. Dela bodo končali še letos. (Foto Filač, Postojna)

Za pristanišče v Kopru

PROBLEMATIKA SEVERNOJADRANSKEGA LUŠKEGA SISTEMA

Skoda, ki nastaja v reški luki zaradi prenatrpanosti in zaradi nerazvitega severnojadranskega luškega sistema, se lahko odpravi samo z investicijami. Da bi se te investicije najracionalneje izkoristile, je potrebno, da se prouči celotni severnojadranski luški sistem, vključno s Koprom (bivša cona »B«).

Po nekem izračunu bi se lahko odpravila škoda v reški luki, ki nastaja zaradi prenatrpanosti, z investicijami v višini ca. 2,7 milij. \$ (po obračunskem tečaju 1,706.400.000 din), od tega 20% v devizah. S tem bi se povečal operativni potencial luke za nadaljnjih 0,5 milij. ton. Vedno močnejša industrializacija naše države in Podonavskih držav, kakor tudi držav Srednje Evrope, bo privedla do takega porasta prometa na Reki, ki ga reška luka ne bo zmogla, pri tem pa je potrebno vedeti, da zaradi konfiguracije tal ne obstaja več možnost znatnejše razširitve njenih pristaniških zmogljivosti.

Če glede na gornje navedbe pogledamo v okviru porasta prometa v glavnih evropskih lukah perspektivni porast prometa v naših lukah in perspektivni porast tranzitnega prometa v naših severnojadranskih lukah, ni težko uvideti, da je v splošnem interesu naše države potrebno zgraditi luko v Kopru. Ni potrebno samo razmisliti o graditvi luke v Kopru, temveč je potrebno, da bi Pula in Bakar postala pomožni luki za masovni in domači in tranzitni promet, medtem ko bi se morala Reka zgrajevati kot specializirana centralna luka za jugoslovanski in tranzitni generalni promet. Tako kompletiranje našega severnojadranskega luškega sistema bi omogočilo tudi polno izkoriščevanje magistrale, katera preko Sežane,

Dutovelj in Jesenic spaja naše severnojadransko področje s Srednjo Evropo.

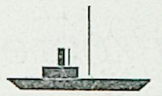
V pogledu perspektivnega porasta prekomorskega prometa Srednje Evrope in Podonavja in perspektivnega razvoja našega severnojadranskega luškega sistema je potrebno pripomniti, da se je tudi avstrijski prekomorski promet povzpela po vojni na preko 2,5 milijona ton, medtem ko pred vojno ni znašal niti 2 milijona ton. Čeprav ne razpolagamo s konkretnimi podatki o prometu drugih držav Podonavja, bo pospešena industrializacija teh držav, njihovi vse večji gospodarski odnosi s Kitajsko in ostalimi državami Daljnega in Srednjega Vzhoda, južno-ameriškim in afriškim kontinentom, privedla v najbližji bodočnosti do še hitrejšega porasta njihovega pomorskega prometa, kot je to primer v ostali Evropi. Povečani prekomorski promet sosednjih in bližnjih držav bo brez dvoma vplival na večje koriščenje naših železnic, luk in ladij, kot je to bilo doslej. Zaradi tega se kompletiranje severnojadranskega luškega sistema postavlja tudi kot materialna osnova dalekosežne politike mirne in aktivne koeksistence naše države, kar nam nalaga, da preko tega tako važnega področja organiziramo kar najboljšo mednarodno izmenjavo blaga. Voditi moramo račun o tem, da nas porast prekomorskega prometa teh držav ne dobi nepripravljene. Izgradnja luk in prometnih poti mora biti dokončana, predno pride do navedenega porasta prekomorskega prometa.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da se je promet v reški luki potroji, celotni prekomorski promet naše države pa se je povečal v odnosu na predvojno stanje za 2,5-krat. Udeležba slovenskega gospodarstva v koriščenju prekomorskega prometa je znašala leta 1953 okoli 66.000 ton, leta 1956 okoli 90.000 ton, za leto 1957 pa se predvideva okoli 119.000 ton.

(Nadaljevanje prihodnjih)

VSE OKROG

morja

PLOVBA NAŠIH LADIJ

P/l »BIHAČ« je 5. junija prispel v New Orleans, kjer naklada blago za Jadransko morje.

P/l »DUBROVNIK« je 9. junija priplul v Split, kjer razklada tovor.

M/l »GORENJSKA« je 4. junija odplula iz Adena v Rangoon, kamor bo prispela predvidoma 19. junija.

P/l »GORICA« je v pristanišču Eleusis, kjer naklada tovor za Kontinent.

P/l »KORNAT« je 13. junija priplula iz Rotterdamu v Narvik, kjer razklada blago.

P/l »LJUBLJANA« je 11. junija odplula iz Raše v Ploče, kjer naklada tovor.

M/l »MARTIN KRPAN« je 9. junija plul skozi Suez na poti v Rdeče morje.

P/l »NERETVA« je 9. junija odplula iz Hartlepoola v Casablanca.

P/l »POHORJE« je 13. junija priplula iz Porto Marghera v Piran.

P/l »ROG« je 5. junija priplul v Romblon na Filipinih, kjer naklada tovor za Kontinent.

P/l »ZELENGORA« je s tovorom umetnih gnojil na poti na Kitajsko.

TANKERJI IN SUPERTANKERJI

Tankerji so ladje za prevoz tekočih goriv, predvsem surove nafte. Ker je poraba nafte v svetu vsak dan večja, je tudi potreba po prevozu nafte velika, zato se ni čuditi, če je že danes flota tankerskih ladij za 160% večja kot pred drugo svetovno vojno. Sedaj je v svetu okoli 3600 ladij za prevoz nafte z bruto kapaciteto 44 milijonov ton. Medtem, ko so bili pred svetovno vojno največji tankerji z nosilnostjo 18.000 ton, so današnji največji tankerji z nosilnostjo 33 tisoč do 46.000 ton. Največji tanker v prometu je 47 tisoč tonski »Kralj Ibn Saud« last grškega lastnika ladij Onassisa. Ta ladja je bila zgrajena v Hamburgu. Vendar so vsi ti do sedaj veliki plovni objekti majhni proti supertankerjem, ki se sedaj grade ali pa so naročeni v ladjedelnicah po vsem svetu. Tako je bil v septembru 1956 na Japonskem splovljen za ameriškega lastnika ladij Daniela Ludwiga ogromni tanker »Universe Leader« s 84.000 ton nosilnosti, medtem ko grade več petrolejskih ladij z nosilnostjo 60.000 ton v ameriških in japonskih ladjedelnicah. Ti »manjši« tankerji imajo prednost pred »super-supertankerji« v tem, da se lahko plovejo skozi Sueški prekop, in sicer vsaj prazni torej v eno smer, polni pa plovejo okoli Afrike. Če bodo kdaj razširili in poglobili Sueški prekop, bodo te ogromne ladje lahko uporabljale tudi to važno prometno pot. Zaradi ogromne količine zemeljskih olj, ki jih ti »supertankerji« naenkrat prepeljejo, so ekonomični kljub temu, da opravijo s tovorom znatno daljšo pot za Evropo okoli rta »Dobre nade«. Grk Onassis pa je medtem že naročil največjo ladjo za prevoz nafte na svetu, ki bo imela 100 tisoč ton nosilnosti, bo plula z brzino 18,5 morskih milj na uro in bo dolga »samo« 250 m. Posledica gradnje teh ladij je, da bodo morale skoraj vse evropske luke dopolniti svojo pristaniško opremo in poglobiti morje, ob pomolih.

KOLIKO JE V MORJU SOLI?

Morje vsebuje skoraj 3% soli, kar pomeni, da je v enem litru morske vode okoli 30 gramov soli. Vsa morja sveta imajo torej nekako 14 bilijonov ton soli. Iz morske vode s površino enega stirijskega kilometra in globino 200 m bi dobili šest milijonov ton soli. Naloženo na desetonske tovrne vagonne bi to množico soli prepeljalo 12.000 tovornih vlakov, ki bi vsak štel po 50 vagonov. Če bi se vsa morja na svetu posušila in bi bila sol porazdeljena enakomerno, bi na morskem dnu ostal 60 m visok solnat sloj. Če pa bi vso to sol enakomerno raztresli le po kopnem, bi bili vsi deli suhe zemlje na svetu pokriti s 150 m visoke plastjo soli.

kako upravljamo

Letni spored oddaj **RADIA KOPER**

Razpored oddaj poslušalca do radijskih programov v poletnem času je čisto drugačno kakor v mrzlih dneh, ko se človek rad poglobi tudi v zahtevnejše glasbene in govorne oddaje. V tem letnem času naš delovni človek, ko se vrne z dela ali preživlja svoj dopust na morju ali v naših prelepih gorah, sede k sprejemniku le zato, da posluša lahke glasbene sporede in pa tiste govorne informativne oddaje, ki ne zahtevajo večje umske koncentracije. Tega dejstva se prav dobro zavedajo vsi radijski delavci in zato vsako leto ob prihodu vročih dni spremenijo, olajšajo radijske programe.

Tega se je lotil tudi kolektiv Radia Koper. Na svoji zadnji seji je radijski svet odobril letno strukturo programov in s 17. junijem, istočasno s spremembami sporedov oddaj Radia Ljubljana, bodo prilagojeni željam poslušalcev v letnem času tudi slovenski lokalni in italijanski programi Radia Koper. Glavne značilnosti letnega sporeda — lokalnega slovenskega — niso toliko v strukturi kolikor v vsebini, kajti dolžine in razporeda slovenskega lokalnega programa ni mogoče menjati in ostane dalje omejen na približno tri ure dnevno. V novi letni strukturi oddaj prevladujejo sporedi lahke, priljubljene glasbe. Še bolj pogostoma kakor do sedaj bodo programirane glasbene oddaje domačih narodnih pesmi, izbrane in popularne operne popevke, zabavni orkestri in slično. Mnogo več kakor v zimskem času je predvidenih živih oddaj, v katerih bodo nastopili najbolj znani slovenski in jugoslovanski pevski in in-

strumentalni solisti ter umetniške skupine.

Govorni del programa na prvi pogled ne bo dosti drugačen, ker bodo ostale tudi poleti tiste informativne rubrike, ki obravnavajo vprašanja iz našega gospodarskega, kulturnega in športnega življenja. Vendar bodo po vsebini in obliki te oddaje prilagojene letnemu času in razporedjenju poslušalcev. Povsem nova oddaja bo na sporedu v petkih ob 14.30. V tej rubriki bomo posredovali poslušalcem življenje, zanimivosti in napredek posameznih krajev naše domovine, tako, da bodo vsi naši poslušalci nastopili najbolj znani slovenski potovali vsaj v mislih po vsej Jugoslaviji.

Glede na možnosti, ki nastajajo za direktno radijsko povezavo potom UKV tudi narobe, med Koprom in Ljubljano, bomo vsako drugo soboto ob 14.20 prenašali iz centralnega oddajnika Radia Ljubljana posebno lokalno oddajo o našem morju, tako da bomo posredovali vsej slovenski javnosti slike z našega področja.

Istočasno ko preoblikujemo slovenski lokalni program, menjamo tudi program v italijanskem jeziku. Dosedanje oddaje v popoldanskih urah bodo pričele pozneje, in sicer ob 17. uri, in se bodo nadaljevale brez prekinitve do 19.30. Glasbeni in govorni spored, namenjen našemu prebivalstvu italijanske narodnosti, bo lažji in pestrejši kakor dosedanj.

Slovenski lokalni program, ki bo pričel veljati s 17. junijem, bo nekako naslednji:

Ob delavnikih: od 5. do 6.15 prenosa Radia Ljubljane; ob 7. uri poročila Radia Ljubljane; ob 7.30 lokalna poročila; ob 7.45 koledar; ob 13.30 vesti — dnevni komentar in kmetijski nasveti; ob 14.30 govorna oddaja: v ponedeljek šport, ob torkih gospodarska rubrika — v sredo kulturna — v petkih potopisna o Jugoslaviji — v sobotah ob 14.20 pa življenje ob našem morju; ob 15. uri vesti in domače objave, nato prenos Radia Ljubljane.

Nedeljski spored: od 6 do 7.15 prenos Radia Ljubljane; ob 8. uri kmetijska oddaja; ob 9. uri oddaja za Slovensko Benečijo; ob 10.30 Sosednji kraji in ljudje; ob 13.30 v prenosu Radia Ljubljane oddaja za našo vas; ob 14. uri Glasba po željah; ob 15. uri poročila.

Vsako drugo nedeljo ob 15.30 pa reportaža »Z mikrofonom po Primorskem«.

A. M.

IZ DELA SVETOV OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER

Da bi delo čimprej zaključili

Na zadnji seji okrajnega sveta za delo, ki je bila prejšnji petek v Kopru, so sklenili, da naj Tajništvo za delo OLO Koper pomaga gospodarskim organizacijam pri izvrševanju popisa in opisa delovnih mest. V zvezi s tem sklepom bo v Kopru že te dni tridnevni seminar, na katerem bodo člani republiškega Zavoda za proučevanje dela seznanili predstavnike podjetij z načinom izvajanja tega popisa. Kakor je znano, je to delo v zvezi z nujnostjo, da bi posamezna podjetja ugotovila potrebo po kvalificirani in nequalificirani delovni sili in da se zaključijo vse predpriprave za analitično oceno delovnih mest.

Člani sveta so v nadaljevanju seje imenovali tudi izpitno komisijo za visokokvalificirane voz-

nike s področja koprškega in goriskega okraja. Nadalje so razpravljali o pravilni razporeditvi sredstev sklada za gospodarske

kadre, ki je pri okrajnem svetu za šolstvo in imenovali v upravni odbor tega sklada svojega zastopnika.

Korak naprej v pomorskem ribištvu

Okrajni svet za pomorstvo in ribištvo je sprejel osnutek navodil, ki bodo reševala vprašanje

ureditve morskega ribištva našega okraja. Navodila so sestavljena na osnovi splošnega zveznega zakona o ribištvi, ki dopušča, da vsaka republika zase izda predpise v okviru svojih gospodarskih teženj. Ker zaenkrat v Sloveniji še ni izšel republiški predpis, je svet za pomorstvo in ribištvo OLO Koper izdelal ta navodila namenjena vsem trem obmorskim občinam. Navodila med drugim določajo, kdo sme opravljati posamezne vrste ribolova, kdo sme prodajati ribe in kakšni predpisi veljajo za domače in tuje turiste, ki se ukvarjajo z ribolovom.

TURISTIČNI TEDEN V POSTOJNI

III. Turistični teden, ki ga bo letos od 4. do 11. julija priredilo Turistično društvo v Postojni, bo bogat na raznih prireditvah. Tako bodo med drugim otvorili Pionirsko planinsko kočjo na Pečni rebri, ki jo je dogradilo postojnsko planinsko društvo; razen kulturno-umetniških prireditev pa bodo organizirali še tudi nagradno tekmovanje za olepšavo Postojne.

PRED KONGRESOM DELAVSKIH SVETOV JUGOSLAVIJE

Razvoj delavskega samoupravljanja

Delovni kolektivi upravljajo podjetja samostojno v okviru zakonskih predpisov, med katere spada tudi družbeni plan in katerih osnove so dovolj široke za razvijanje samostojne dejavnosti. Delovni kolektivi preko svojih organov upravljajo gospodarske organizacije in samostojno odločajo o proizvodnji, nabavi, prodaji, o notranji organizaciji podjetja, o plačah in delovnih odnosih, kakor tudi o razdelitvi tistega dela vrednosti viška proizvodnje, ki ostane podjetju za samostojno razpolaganje. Delovni kolektivi lahko samostojno nastopajo na tržiščih ter s tem praviloma realizirajo splošno družbene težnje, ker tržišče ni formirano stihistično, pač pa delujejo nanj določeni elementi družbenega plana, ki vsklajujejo neposredne gospodarske interese podjetja z interesi skupnosti.

Novi plačni sistem je omogočil, da se osebni interes vsakega člana vskladi z interesi podjetja in z interesi skupnosti. Plača se v glavnem formira na ustvarjenem učinku dela, premije pa se lahko dosežejo na osnovi posebnih uspehov v izboljšanju proizvodnje. Razen tega so delavci zainteresirani za uspeh podjetja, kjer sodelujejo pri delitvi dobička in pri razporeditvi denarnih sredstev za investicije podjetja ali za investicije občinam, ki so namenjene izboljšanju življenjske ravni.

Pri tem je treba poudariti, da do leta 1956 izvajanje teh principov ni prišlo do polne veljave, kar je ugotovila tudi resolucija četrtega plenuma SZDL Jugoslavije, ki je naznačila novo pot naše gospodarske politike. Težave, ki so ovirale hitrejši razvoj delavskega samoupravljanja, neizdelanost gospodarskega sistema in pomanjkljivosti v nekaterih gospodarskih instrumentih, so bili po mnenju podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja »v počasnem menjanju obstoječih ekonomskih odnosov, ki so objektivnega ali pa subjektivnega razloga«. Značilno za tisti čas je bilo, da je bila materialna osnova samostojnega delovanja delavskih svetov in komun še vedno dokaj omejena.

S formiranjem zborov proizvajalcev se je uveljavil odločilni vpliv proizvajalcev na reševanju tistih vprašanj,

ki so takrat še vedno ostala v pristojnosti državnih organov. Delovni kolektivi so preko zbornic in gospodarskih združenj dobili možnost, da na demokratični osnovi rešujejo naloge, za katere ni potrebno, da jih rešujejo državni organi oziroma lahko o njih razpravlja skupnost. V zbornicah in gospodarskih organizacijah delovni kolektivi vsklajujejo svoje interese za napredek posameznih gospodarskih panog kakor tudi interese gospodarskih organizacij z interesi skupnosti.

S stališča delavskega samoupravljanja je predvsem važno, da ves ta gospodarski in družbeni sistem skupno z njunimi organizacijskimi oblikami zagotovi z ene strani kar največjo možnost samostojnosti podjetja in iniciative neposrednih proizvajalcev, z druge strani pa zavestno usmerja gospodarski razvoj v iskanje tiste poti, ki najbolj ustreza konkretnim potrebam izgradnje socializma in socialističnih odnosov.

Neposredni proizvajalci preko delavskih svetov in upravnih odborov, zbornic in gospodarskih združenj vsklajujejo dejavnost posameznih gospodarskih vej z namenom splošnega napredka proizvodnje in prometa, preko zborov proizvajalcev v predstavniških telesih pa enakovredno z drugim domom odločajo o družbenem planu, razdelitvi in uporabi rezultatov viška dela, ter o vseh zakonih in drugih predpisih, ki regulirajo vprašanje proizvodnje, delovnih odnosov itd. Ves ta mehanizem, čeprav še ni popolnoma izdelan, je edinstven, v organsko celoto horizontalno povezan v okviru komun in širših politično teritorialnih in družbeno-ekonomskih skupnosti, vertikalno pa v okviru posameznih gospodarskih predstavništev.

S tem je delovni človek — proizvajalec postavljen pred dejstvo, da sam ocenjuje in odloča o družbenih potrebah in da vpliva na vse družbene organe tako na osnovi svoje zavesti kakor tudi na osnovi lastnih, neposrednih materialnih, socialnih, kulturnih in drugih teženj.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Pohvalna skrb za vzgojo kadrov

V letošnjih zimskih mesecih je Trgovinska zbornica za okraj Koper organizirala dopisne knjigovodske tečaje, ki so bili v okviru delovnega programa ljubljanske Ljudske univerze. Več kot 150 tečajnikov, ki so redno prejeli študijski material, Trgovinska zbornica pa je s tečajniki imela posebne seminarje, na katerih so predavatelji pojasnjevali nekatera težja vprašanja, je imela možnost opraviti zaključni izpit. Zal pa se je za njega prijavilo le 30 tečajnikov. Osem med njimi je napravilo izpit z odličnim uspehom, drugi pa s prav dobrim, dobrim in zadostnim.

Letos bo koprška okrajna Trgovinska zbornica skupno z okrajno Gostinsko in okrajno Obrtno zbornico priredila daljši večmesečni knjigovodski tečaj. Predvidevajo, da se bo tega tečaja udeležilo približno 40 knjigovodij, ki že imajo nekaj poklicne prakse, rabijo pa še strokovno usposobljenost za samostojno delo v finančni stroki. Stroške za prireditve tega tečaja, ki bodo razmeroma dokaj visoki,

Pozdravljamo pobudo

V ponedeljek so člani sveta za turizem in gostinstvo Občinskega ljudskega odbora Koper razpravljali o stanju gostinstva in sprejeli vrsto sklepov, ki bodo omogočili odstranjevanje napak v poslovanju ter izključili deficitarnost gostinskih podjetij. Najpomembnejši sklep te seje pa je, da bo osem gostinskih podjetij s področja koprške občine sodelovalo pri otvoritvi menze v Kopru, v kateri bodo lahko abonenti dobili hrano po zmernih cenah. Končno so člani sveta odobrili predlog podjetja »Vino-Koper«, da odpre točilnico na obmejnem bloku Škofije.

Prvi odgovor na naše JAVNO VPRAŠANJE

Prejeli smo:

ZAVOD POSTOJSKE JAME

Postojna

Postojna, dne 10. junija 1957

Štev. 120/167/1

S L O V E N S K I J A D R A N

Uredništvo

Koper

Na Vaš članek, objavljen v Vašem tedniku št. 23 z dne 7. junija 1957 pod naslovom »Slovenski akademiji znanosti in umetnosti in Upravnemu odboru zavoda Postojnske jame — JAVNO VPRAŠANJE«, Vam sporočamo, da niso bili vsi člani upravnega odbora obveščeni o tem, da so bile človeške ribice poklonjene oziroma odnešene v Vzhodno Nemčijo.

Na svoji 15. redni seji dne 8. junija 1957 je upravni odbor razpravljal o gornji zadevi po poročilu predsednika upravnega odbora, direktorja zavoda, upravnika Inštituta za raziskovanje krasi in točasnega predsednika postojnske podružnice Društva za raziskovanje jam v Postojni.

Ker upravni odbor po teh pojasnilih ni mogel osvojiti dokončnega sklepa, je predlagal, da občinski ljudski odbor Postojna imenuje posebno komisijo, ki naj zadevo preišče. Po zaključkih komisije bo upravni odbor Zavoda Postojnske jame dal odgovor na »JAVNO VPRAŠANJE«.

Žig

Tajnik upravnega odbora:
Benčič Vinko I. r.

Predsednik upravnega odbora:
Hribar Francè I. r.

Glasbena šola v Kopru je zaključila šolsko leto s petimi produkcijami

TALENTI IN LJUBITELJI-

kompleksnost vprašanj glasbene vzgoje otrok in odraslih

Tradicija v ljubitelstvu glasbe je pri nas stara in res bogata. Kot značilno karakterizacijo v odnosu do drugih narodov pogosto imenujemo prav muzikalnost. Zato je to tudi nekaj, kar nam je pri srcu in kar moramo z ljubeznijo gojiti še dalje.

V tem dejstvu je tudi iskati osnovo za izreden polet, ki ga je doživelo glasbeno šolstvo pri nas v enajstih povojnih letih, tako da imamo sedaj 44 nižjih glasbenih šol in še 32 šol, ki so priključene Svobodam ali prosvetnim društvom. V teh šolah je več kot sedem tisoč učencev, kar nam dokazuje, da glasbena izobrazba ni več privilegij meščanskih slojev, ampak da se bo z njo okoriščal najširši sloj ljudi za razumevanje umetniških glasbenih stvaritev. To pa bo tudi zgradilo most med dvema svetovoma, ki si niti nista toliko tuja, kolikor ju loči umetni prepad: most med tako imenovano umetno in pa ljudsko glasbo.

Tudi v Kopru imamo nižjo Glasbeno šolo, v katero se vpíše vsako leto okrog 200 učencev. Šolsko leto konča približno 170 gojencev raznih oddelkov: klavirskega, violinskega, za solo petje, za čelo, vsa pihala in trobila. Razen tega je za vse učence še obvezna glasbena teorija in sodelovanje v šolskem zboru, orkestru ali ansambelski igri.

Morda bi omenili še, da je v okviru šole tudi tečaj za harmoniko. Obiskuje ga veliko število učencev (v zgornjih številkah niso všteti) in bo treba tečaj prihodnje leto še razširiti. Tak tečaj sicer ne sodijo strogo v okvir šole, lahko pa jih ljudska oblast dovoli, če sprevidi potrebo po pouku ljudskih glasbil.

Šolsko leto so letos na koprski Glasbeni šoli zaključili s petimi produkcijami, od katerih so bile tri interne, dve pa javni. Šolsko vodstvo

namreč zagovarja načelo, naj bi nastopil vsak učenec v znamenju zdravega principa tekmovanja in privajanja na nastopanje. Najboljše potem nastopijo na javnih produkcijah. Vedno večji obisk (pred petimi leti je bila komaj ena produkcija in še ta slabo obiskana) in pa kvaliteta raven teh produkcij nam vsako leto bolj dokazuje, da je ta šola prešla stopnjo amaterskih kriterijev, ki jih navadno uporabljamo pri nižjih glasbenih šolah. Visoko raven ji priznava tudi republiški inšpektorji, ki obiščejo šolo večkrat na leto. Po njihovih poročilih in ustnih izjavah je razvidno, da jo prištevajo med najboljše nižje glasbene šole v Sloveniji.

Ta lep rezultat so dale razne postavke, med katerimi velja poudariti, razen zaslug nadarjenih in marljivih učencev ter podpore oblastnih organov, zlasti strokovno usposobljenost ter prizadevnost učnega kadra, med katerimi ni nikogar brez ustrezne kvalifikacije, štirje pa so celo visoko kvalificirani. To pa je plus, s katerim se lahko pohvali le še Glasbena šola Center v Ljubljani.

Osnovo učencev koprške Glasbene šole tvorijo pač otroci delavcev in nameščencev iz Kopra, toda veliko je tudi kmečkih otrok iz okolice. Precej je tudi odraslih, ki so po službah in skušajo zdaj nadoknaditi vse zamujeno. Med temi gre vsekakor omeniti kmeta iz Ospa, ki se vozi v Koper s kolesom dvakrat tedensko in študira solo petje! Pihalski oddelki na šoli obiskuje velik del Vajenskega doma, prav tako člani godbe DPD Svoboda. Posebno skrb pa posveča šola učiteljskim, ki so gojenci šole, kajti šolska reforma zahteva nove smernice tudi na področju glasbene vzgoje in bo terjala glasbeni pouk v vseh razredih osemletke.

Koprška Glasbena šola je še v nečem na dobrem v primerjavi z drugimi šolami: ima lepe prostore in tudi akustično dvorano za ansambelske vaje, interne produkcije ter kormorne koncerte.

Vse to so bile do zdaj sončne strani, nekaj pa je tudi senčnih. To je razen pomanjkanja še enega pianista zlasti finančno vprašanje.

Eden izmed vzrokov za to je precej nerazčističen položaj glasbenega šolstva sploh, ker za njegovo organizacijo nimamo ustreznih zakonskih predpisov, kolikor so, pa so zastareli in niso v skladu s splošnim razvojem in sedanjimi potrebami. Zato se tudi dogaja, da jih neke izvajajo, drugod zopet ne, v poslovanju samih šol pa ni enotnosti.

Nedvomno ne moremo glasbenega šolstva postavljati v isto vrsto z obveznim šolstvom in potegniti iz tega neke sklepe. Napačno bi bilo postavljati tu ista načela, prav tako pa ne bi bilo prav govoriti, da je to razkošje, ki si ga naj dovoli tisti, ki

zmore visoko šolnino. Če že hočemo potegniti kako paralelo, potem bo veliko bolj pravilno, da vzporejamo glasbeno šolstvo z ljudsko prosveto, katere društva štejemo kot posebne organizacije. Vsaka kulturnoprosvetna dejavnost pa terja določeno družbeno podporo, če hočemo, da bo delala in da bo uspešna. Prevladuje

GOSTOVANJE ITALIJANSKE DRAME RESKEGA GLEDALIŠČA »IVAN ZAJC« V KOPRU

V okviru proslav 250. obletnice smrti italijanskega komediografa Carla Goldonija smo gledali pred dnevi v Kopru italijansko dramo reskega gledališča »Ivan Zajc«. V Kopru so uprizorili Goldonijevo komedijo »Pahljačar«, ki je nastala leta 1773 v Parizu in je eno izmed zadnjih Goldonijevih del iz italijanskega okolja. V njem nam prikazuje pisatelj življenje neke sevnaitalijanske vasice v bližini Milana. Iz dela vejata vedrina in sproščenost, odliki, ki sta lastni komediografu Goldoniju. Uprizoritev je bila dobra. Med igralci je treba vsekakor v prvi vrsti omeniti Giannio Depoli, ki je odlično upodobila Giannino. Med moškimi je najbolj zadovoljil Raniero Brumini kot Crespino, a tudi Nina Bonafacci, Maria Piro, Ada Masceroni, Bruno Petrili in drugi so se lepo vključili v celoto. Komedijo je režiral Osvaldo Ramous, sceno zanjo pa je izdelal Sergej Kucinski. S »Pahljačar« je gostovala italijanska drama v več jugoslovanskih gledališčih, v jeseni pa bodo gostovali tudi v Benetkah, na festivalu, posvečenem velikemu komediografu Goldoniju.

tudi mnenje, naj bi bile glasbene šole prav tako kot splošnoizobraževalne izrazito proračunske ustanove, ker je njihov cilj vzgoja za razumevanje glasbe, kar štejemo danes že med splošno izobrazbo. Vsekakor se niso posrečili poskusi, kjer so hoteli napraviti glasbene šole za ustanove s samostojnim finansiranjem.

Res je, da je učenec glasbene šole za družbo drag. Pouk je pač individualen in drugačen ne more biti. In vsak, kdor daje, hoče tudi videti rezultate. Tako tudi družba in to je prav. Površnemu opazovalcu pa se pogosto zdi, da ta uspeh ni tako velik: tri ali štiri izredni talenti na sto učencev, ali morda kak pokleni glasbenik.

Toda ob tej površni ugotovitvi kaj radi pozabljamo na tiste številne manj nadarjene učence, ki bodo prišli do določene stopnje glasbene izobrazbe, kjer bodo odpovedali, ker ne bodo več kos zahtevam, ki jih bodo postavili nanje glasbeni pedagogi. Potem bodo šole pač opustili, ostala pa bo glasbena izobrazba, veselje in življenjska potreba po umetniškem življenju. To bo vsakega takega učenca prej ali slej pripeljalo v amaterske vrste ljudske prosvete, kjer bo skupnosti vračal to, kar je prejel v mladosti.

Toda teh rezultatov ni mogoče po-

Pri pouku teorije na koprski Glasbeni šoli

kazati čez noč, ampak so potrebna dolga desetletja. Zdaj pa imamo za seboj komaj eno desetletje, v Kopru konkretno šest let, če odštejemo začetke šole v Portorožu in številna preseljevanja. Torej bo treba na vidnejše rezultate še počakati. Zankrat lahko rečemo le to, da je do zdaj šola (10 razredov) končala 7 učencev, od katerih so se trije posvetili glasbenemu študiju v Ljubljani. Nastaja pa že vprašanje za številne druge, ki so prišli do take stopnje, ko v Kopru nimajo več možnosti ne razvoja ne udejstvovanja. Tu pa so že nove perspektive, ki se odpirajo z objavljenim srednjo glasbeno šolo in eventualno z razvojem poklicnega glasbenega udejstvovanja (profesionalni orkester, zbor, opereta, pouk v osemletkah itd.).

Z. L.

NAŠA SODOBNOST, ŠTEV. 6

Iz vsebine: POEZIJA — Lili Novy, Matej Bor. PROZA — France Bevk: Za rešetkami II, Marjan Rožanc: Rekonvalescenti in zdravi ljudje III. RAZPRAVE — Josip Vidmar: Nazorski nespo-

razumi. REFLEKSIJE — Misli o sodobni poeziji: Poezija in čas (Božo Vodusek), Beseda o tradicionalizmu in modernizmu v sodobni liriki (Matej Bor), Značilnosti sodobnega pesniškega izraza (Jože Udovič), Zapisek o odmevu poezije med ljudmi in njeni modernosti (Cene Vipotnik), Srce ni nekaj zastarelega (Peter Levce), Modernizem in poezija mladosti (Ivan Minatti), Nekaj besed o poeziji mladosti (Kajetan Kovič).

MED KNJIGAMI — O prevodu Heinejeve lirike (Fran Albreht), Dane Lokar: Podoba dečka (Mitja Mejak), Zgodovina slovenskega slovesa VI (Dušan Pirjevec). LIKOVNA UMETNOST — Ob Batičevi in Spalcalovi razstavi (Emilijan Cevc). GLEDALIŠČE — Ranko Marinković: Glo-rija (Vladimir Krajič).

Po izidu knjige DOBER DAN, ŽALOST pri založbi LIPA v Kopru

Pismo prijateljici

Prazaprav me je presenetila Tvoja prošnja, da bi Ti povedala svoje mnenje o novi knjigi naše koprške založbe Lipe DOBER DAN, ŽALOST. Zmedena si, ko bereš to drobno knjižico mlade francoske pisateljice Françoise, ki jo poznamo bolj po izredno spretni in hrupni reklamni njenih založnikov, kot pa po njenih delih. In nisi edina. Tudi starejši in izkušeni literati se sprašujejo, kje je vzelo sedemnajstletno dekle pogum in neverjetno življenjsko zrelost, da je napisala tako delo.

Ko je ta drobna knjižica pred leti izšla v Parizu, so bili presenečeni celo Francozi, kar ni majhna stvar. Seveda so bila mnenja deljena in ni bilo malo takih, ki so se zgražali, kam je zabredla današnja mladina. Ko so vpraševali ljudje za mnenje, je gotovo imel najbolj prav tisti starejši možak, ki je rekel: »Deklica, ki je tako zgodaj dozorela, da je zmogla napisati »Dober dan, žalost«, ni tipičen primer današnje mladine, sploh ni tipičen primer za mladost, sicer bi tega ne napisala.« Neki kritik na Francoskem pa je zapisal: »Zdi se, da se današnja mlada dekleta sploh nimajo več česa naučiti. Niti tega ne, da z eno samo potezo napišejo roman redkih kakovosti. To je remek-delo.«

V teh opazkah je priznanje, pa tudi očitok. Kakor si tudi sama opazila, ko si brala roman, pisateljici res ni moč odrekat samodisciplin, kompozicijske tehnike in izrednega daru opazovanja. V razkrinkavanju glavne junakinje Cecil in ljudi okoli nje pa ne pozna nobene rahločutnosti in dosledno ter neusmiljeno kakor medicinski secirni nož razgalja podobo povojne Francije, življenje dobro situiranih meščanskih krogov, njihovo mondenost in lahkoživost. Vse to prikazovanje pa nima tudi medicinskega smotra — ozdravljenja, ampak ustvarja le vzušje skrajne naveličanosti in resignacije, kljub nevsiljivemu moraliziranju in stilistični brezhibnosti.

Naj bo kakorkoli: mlada Françoise je s svojim romanom »Dober dan, žalost« zaslovela čez noč, zaslužila je bajne vsote (več kot 40 milijonov frankov, brez dolarskih honorarjev, ki jih plačujejo hollywoodski producenti) in postala simbol današnje zapadne mladine, drzne in malce neuravnovešene, nemirne in prežgane zrele. Dekleta v številnih drugih zahodnih deželah so začela posnemati svojo francosko vzornico, toda nobena ni dosegla njene slave. V literaturi pa smo dobili nov pojem »saganizem«.

Razen »Dober dan, žalost«, je izdala Saganova še en roman »Nek smehljaj«, v katerem prav tako ustvarjata temeljno vzušje cinizem in brezcilnost. Spomnim se, ko je roman izhajal v nadaljevanjih v švicarski ženski reviji »Elle«, so se patriarhalno razpoložene švicarske mamice razburjale, da bodo brale roman tudi njihove nadobudne meščanske hčerkice. Urednica jim je odgovorila, da se včasih človek nauči morale tudi pri prestopkih. Tretji roman, ki ga je Saganova že napisala, je »Mrtve veke«. V tisku pa še ni izšel.

O življenju tega mladega dekleta pa si gotovo brala pred kratkim, ko se je s svojim avtom težko ponesrečila in so se o njej na dolgo in na široko razpisali vsi časopisi. Založnik pa je dobil dovolj gradiva za novo reklamo.

Se kaj več? To bo pokazal čas, ki je sicer najbolj neusmiljen, toda pravičen sodnik in ga ni mogoče podkupiti. Prepričana pa sem, da Ti ni žal, da si knjigo kupila in jo prebrala, ker prav gotovo pomeni več kot časovno kuriozitetu. S tem pa ni rečeno, da bodo imele te odlike vse knjige, ki jih bo še napisala Françoise Sagan.

Najbratstvo

ZBOR PRIMORSKIH ŠTUDENTOV »VINKO VODOPIVEC« BO GOSTOVAL NA POLJSKEM IN ČESKEM

Na povabilo poljskih študentov bo odpotoval na gostovanje na Poljsko in Češko pevski zbor primorskih študentov »Vinko Vodopivec«.

Zbor je začel z delom v Ljubljani pred štirimi leti in je v tem času dosegel lepe uspehe in priznanja. Gostoval je že po raznih krajih Slovenije, tudi v Trstu in Gorici. Zbor vodi mladi dirigent Anton Nanut.

UMRL JE PREVAJALEC SLOVENSKE POEZIJE LUIGI SALVINI

Dne 5. junija je umrl v Rimu za rakom na pljučih znani prevajalec slovenske poezije v italijansko Luigi Salvini. Za slovensčino se je začel zanimati že leta 1937 in je začel pisati v italijanskih revijah o slovenski literaturi. Še pred vojno je izdal pri Akademski založbi zbirko prevodov iz slovenske poezije »Liriche slovene moderne«. Pred petimi leti pa je pri rimskem založniku Colombu izšla antologija slovenske poezije z obsežnim uvodom »Semprevverde e rosmarino«. Salvinijeve prevode so v Italiji zelo dobro sprejeli. Njegova smrt pomeni veliko izgubo za slovensko književnost. Salvini pa ni bil samo prevajalec in propagandist naše umetnosti v Italiji, ampak tudi velik prijatelj slovenskega naroda in je pisal o našem tisočletnem boju za obstoj in za svobodo.

DOBILI BOMO KONCERTNO POSLOVALNICO

Okrajni svet Zveze Svobod in prosvetnih društev v Kopru je dal koristen predlog za ustanovitev koncertne poslovalnice, katere naloga naj bi bila prvenstveno poživitev kulturnoprosvetnega življenja in zadovoljitev kulturnih potreb koprškega okraja. Svojo dejavnost bo lahko razvila zlasti v času turistične sezone v naših krajih. Poslovalnica bo delala v začetku in okviru Zveze Svobod in prosvetnih društev, sčasoma pa naj bi postala ustanova s samostojnim finansiranjem.

V načrtu je, naj bi začela poslovalnica z delom takoj in bi že letos organizirala okrog 20 večjih in manjših prireditev, na katerih bi med drugim sodelovala tudi Slovenska filharmonija iz Ljubljane, simfonični orkester Radia Ljubljana, opera in drama SNG iz Maribora in slovenski oketi.

Slavna filmska in gledališka igralka Vivien Leigh in Laurence Olivier gostujeta v Zagrebu in Beogradu skupaj z gledališčem iz Stratforda. Uprizarjajo Shakespearjevo mladostno delo »Titus Andronicus«. Gledališki kritiki so mnenja, da je to gostovanje izredno doživetje. Pri- vatne slike velikih zvezdnikov so kaj redke. Med nje pa lahko štejemo tale posnetek slavnih igralcev na sprejemu angleškega generalnega konzula v Zagrebu.

RAZPRAVA NA SEJI OKRAJNEGA ODBORA SZDL

Z dejanskim položajem žene v družbi ne moremo še biti zadovoljni

Na zadnji seji OO SZDL so razpravljali o vprašanju žena in njihovih organizacij v okraju.

Sekretar zveze Ivan Mavsar je v svojem poročilu predvsem poudaril dejstvo, da je v raznih družbenih in oblastnih odborih majhen odstotek žena. Borili smo se sicer, da so žene prišle na razne kandidacijske liste, nismo pa vztrajali na tem, da bi bile te kandidatke tudi izvoljene. Vzrok vsemu temu lahko iščemo delno v napačnem gledanju na ženo, v glavnem pa v našem zaostalem gospodinjstvu, ki tvori skupaj z družino za našo ženo še vedno veliko breme.

STANOVANJSKA SKUPNOST BO LAHKO REŠILA ŠTEVILNE PROBLEME

Ženska društva se sicer trudijo, da z ustanovitvijo raznih uslužnostnih podjetij, čimbolj razbremenijo zaposleno ženo, vendar niso stvari spremenila bistveno; zdi se, da bodo ti pro-

blemi lažje rešljivi v okviru stanovanjskih skupnosti. Korak naprej bomo naredili tudi z gospodinjstvi, ki jih bomo ustanovili po občinah in bodo vezani na okrajni Zavod za pospeševanje gospodinjstva. Toda pri tem nastaja vrsta problemov, predvsem gospodinjstvi kader.

Razen v ženskih društvih so se žene lepo uveljavile tudi v društvih prijateljev mladine. Toda nujno bi bilo, da v ta društva vključimo tudi moške.

Pomembno vlogo so odigrali na vasi odbori žena zadružnic, ki so delali največ v zvezi z gospodinjstvom pospeševalno službo.

REŠEVATI MORAMO KONFLIKT MED ŽENINO ZAPOSLJENOSTJO IN DOLŽNOSTMI DO DRUŽINE

Razprava o problemih žena in o njihovih organizacijah je bila zelo živahna in je pokazala še vrsto problemov, s katerimi se mora vsakodnevno spoprijemati naša žena. Pokazala pa je tudi, da bi bili nekateri od teh z malo razumevanja in dobre volje lahko rešljivi. V razpravo je najučinkoviteje posegla Vida Tomšičeva z izredno jasno formuliranimi dejstvi in konkretnimi predlogi.

Eden izmed vzrokov naših težav je premajhna storilnost, zaradi česar je pri nas ročno delo še vedno ceneno, ne samo v gospodinjstvu, ampak tudi drugod. To bo še kompliciran družbeni proces, v katerem bodo odigrale veliko vlogo tudi žene.

Čeprav je teoretično naši ženi zagotovljena enakopravnost, ne moremo še biti zadovoljni z dejanskim položajem žene v družbi. Toda dosegli smo veliko že s tem, da ima vsak človek pri nas pravico do poklica in zaposlitve in da odpravljamo mišljenje, da

je za ženo poklic družina in gospodinjstvo. S tem seveda nastaja konflikt med zaposlenostjo žene in med družino, kar rešuje kapitalizem na Zahodu tako, da ima žena za isto delo manjšo plačo, na Vzhodu pa to rešujejo z razbijanjem družine. Mi iščemo pri tem novo obliko, ki družine ne bo razbijala, ženi pa bo omogočila poklicno udejstvovanje in ji zagotovila za enako delo enako plačilo.

SAMOPOMOČ V OKVIRU STANOVANJSKIH SKUPNOSTI

Tu se odpira cela vrsta problemov. Z uslugami imamo najrazličnejše izkušnje, tudi slabe. Predvsem so te usluge navadno predrage. Zato bi morda kazalo organizirati neke vrste zaprte usluge v okviru stanovanjskih skupnosti. To bi lahko imenovali tudi samopomoč, ki ne bi samo razbremenila zaposleno ženo, ampak ustvarila tudi nova delovna mesta, predvsem za upokojence in žene, ki ne zmorejo osemurne zaposlitve. Prav v okviru stanovanjskih skupnosti bi lahko imeli tudi manjše, gibčne otroške ustanove, ki bi bile tako rekoč sestavni del gospodinjstev.

Zdaj gre predvsem za to, da naši urbanisti sprejmejo zamisel o stanovanjskih skupnostih in predvidijo v bodočih stanovanjskih naseljih za to ustrezne prostore. V ta namen je potrebna propaganda in pa razpravljanje na terenu, po ljudskih odborih, v Socialistični zvezi, po tovarnah, na zbiorih proizvajalcev.

V ŽENSKIH DRUŠTVIH NAJ BI SODELOVALI TUDI MOŠKI

Dalje je tovarišica Tomšičeva govorila o ženskih društvih na terenu, ki naj se ne bi imenovala ženska, razen v okrajnem in republiškem merilu, zato da bi bila lahko mešana, to se pravi, da di v teh društvih sodelovali tudi moški. Morda bi kazalo, da bi se ta društva ponekod združila z društvij prijateljev mladine, vendar pa naj bi te združitve ne bile nasilne. V splošnem naj bi vveljalo načelo, da so društva prilagojena potrebam in željam na terenu.

Glede odborov zadružnic tovarišica Tomšičeva misli, da bi morali po prvi uspešni fazi svojega razvoja razviti svojo dejavnost bolj široko. Skrbeli naj bi predvsem za strokovno izobrazbo svojih članic in pa za to, da se kmetica uveljavi kot proizvajalka in aktivna zadružnica. To bi bilo verjetno najlažje, če bi formalizirali vaše skupnosti, podobne stanovanjskim skupnostim v mestih.

URBANIZEM NAJ SE PODREDI POTREBAM STANOVANJSKIH SKUPNOSTI

Med najuspešnejšimi oblikami za razbremenitev zaposlene žene bo prav gotovo ustanavljanje go-

V Pivki so pred kratkim uspešno zaključili gospodinjstvi tečaj. Na sliki vidite udeleženke tega tečaja

spodinjstviških centrov. Le-ti bi do- ločili vsebino svojega dela po temeljiti analizi področja, na katerem delajo.

V nadaljnji razpravi so tovariši odborniki marsikaj predlagali za konkretno izboljšanje, posebno upoštevanja vreden pa je predlog Petra Aljančiča, naj bi se urbanizem podredil potrebam stanovanjske skupnosti in da bi razpravo o teh problemih prenesli med najširše forume, ker prav zdaj sprejemamo okrajne družbene plane. To so namreč vprašanja, ki jih moramo prenesti na vrsto naših družbenih organizacij, ker jih ne morejo reševati politični forumi.

V KONKRETNIH REŠITVAH VIDIMO LJUDJE LEPŠO PERSPEKTIVO

Sejo je zaključil predsednik OO SZDL Albert Jakopič-Kajtimir s

predlogom, naj bi vsaj na enem mestu ustanovili tako stanovanjsko skupnost, budno spremljali njen razvoj in ji pomagali. Sicer pa bodo morali tudi občinski ljudski odbori razpravljati o problemih zaposlene žene in njene razbremenitve ter po svojih močeh pomagati pri uspešnem reševanju teh vprašanj. Preorientacija naše gospodarske politike, je poudaril tovariš Kajtimir, se bo morala odražati tudi v skrbi za našega delovnega človeka. Ni važno, da skrbimo za njegovo politično in strokovno izobrazbo, ampak tudi za njegovo osebno srečo in prijetno zasebno življenje. Pri tem pa nam ne bodo pomagale samo načelne razprave, ampak predvsem konkretne rešitve, kar ljudi bolj zadovolji in v čemer vidijo perspektivo bodoče socialistične izgradnje

Z. L.

NAŠE ZADRUŽNICE NA OBISKU V AVSTRIJI

Znanje vzbudi tudi zanimanje za poklic

(Nadaljevanje in konec)

Drugi dan smo si ogledale nižjo gospodinjstvo šolo v Ragnitzu pri Grazu. Imajo zimske in poletne petmesečne tečaje. Šola je organizirana na internatski osnovi, poučujejo pa gospodinjstvo, šivanje, kuhanje in kmetijstvo, razen tega pa tudi petje in glasbo. Vse te šole kakor tudi centri, o katerih smo že pisali, zagovarjajo stališče, da morata imeti kmečki mladinec in mladinka prav tako dobro strokovno izobrazbo kot katerikoli obrtnik. Zahtevajo triletno učno dobo.

Tudi v Avstriji se borijo s problemom, da mladina beži z dežele v mesta in zato skušajo pri mladini vzgojiti veselje do kmečkega poklica. V ta namen so potrdili vrsto ukrepov in načinov dela s kmečko mladino. Izkušnja kaže tudi, da strokovno izobražena mladina dobi tudi veselje do svojega poklica, zato tudi podpirajo gospodinjstve in kmečke šole.

STROKOVNE ŠOLE

V prostorih kmetijske zbornice za Štajersko pokrajino smo si ogledali pospeševalni center. Gospodinjstvo pospeševalno službo ločijo za mesto in za podeželje. Tako svetovalke niso samo gospodinjstve učiteljice, ampak tudi kmetijski tehniki in delno celo medicinske sestre.

Gospodinjstviških centrov ne organizirajo samo kmečke zbornice, ampak tudi prosvetne organizacije in celo oblastni organi. Razen tega pa je kmetijska zbornica ustanovila okrog 200 učnih obratov, kamor prihaja mladina na dveletno prakso.

V letošnjem letu na primer imajo tako v štajerski pokrajini 198 gospodinjstvo-nadaljevalnih šol in 214 gospodarsko-nadaljevalnih šol. Naloga teh šol je, da izobražujejo osnovnošolske učiteljice, ki potem vodijo gospodinjstve oziroma gospodarske tečaje na vasi. Za kmečko mladino te šole sicer niso obvezne, razmišljajo pa že o ustreznem zakonu. V nekaterih pokrajinah so te šole že obvezne.

ORGANIZACIJA TEČAJEV NA VASI

Za tečaj na vasi mora biti vsaj 10 prijavljenec. Za sedaj so tečaji ločeni za žensko in moško mladino, razmišljajo pa že o potrebi skupnega šolanja. Če ni učne moči v vasi, jo pošlje strokovna šola. Če nimajo za tečaj posebno urejenega prostora, je to

navadna kmečka hiša ali gostilna. Opremo da deželna vlada ali kmetijska zbornica, in sicer dobijo štedilnik, dva šivalna stroja in potrebno posodo. Občina pa je dolžna skrbeti za razsvetljavo, kurjavo in plačati najemnino za prostore. Na tečaj ne sprejemajo mladine pod 16. letom.

SREDNJA KMETIJSKO-GOSPODINJSKA ŠOLA

Ogledali smo si tako šolo v Pitzelstadtnu, kjer vzgajajo kmetijsko-gospodinjstve učiteljice. Pri šoli je veliko posestvo z vrtom, rastlinjakom, hlevi itd. V učnih prostorih preizkušajo tudi uporabnost plastičnih mas, da učenke vidijo, kaj je najboljšje. Prav tako preizkušajo v pralnici najrazličnejše pralne stroje in praške.

Pri ogledu posestva smo videli, da imajo odprte hleve, za svinjake pa nam je agronom rekel, da so po vseh preizkušnjah ugotovili, da so najboljši leseni podovi. Vrt obdelujejo na boljših in slabših površinah, tako da učenkam dokažejo, da se da gojiti zelenjavo povsod. Učenke vzgajajo tudi cvetje, posebno vrtnice.

NA POTI DOMOV

Ko smo se vračali domov, nas je na Gosposvetem polju sprejel predstavnik koroške Zveze kmetijskih združenj. Obiskali smo slovensko vas Bilčevsi in slovensko kmetijsko šolo v Podravljah. Zamisel za to šolo se je rodila že pred 50 leti, ko so kupili v ta namen tudi posestvo, ki je doživljalo čudno usodo. Bilo je zaplenjeno, po drugi svetovni vojni pa je bil potreben poseben zakon in 70 procesov, da so posestvo vrnilo slovenski kmetijski šoli.

A. M.

MLADI SVET, ŠTEV. 6

Marija Brezovec: Pomislite, eno leto prej pri pouku, Branka Jurca: Naj vam povem o Borisu, Franka Kovič: Kdo je kriv, Nuša Kolar: Pred pomembnim življenjskim korakom, Franka Kovič: Kaj potrebuje otrok za šolo, Jolka Milčič: Pene, Zima Vrščaj-Holy: Prve češnje, Franc Pečiček: Ali naj bo študent?, Ela Peroci: Trije učitelji, Zima Vrščaj: Strah smo z naše šole pregnali, Vladimir Cvetko: Letovanje naših otrok na podeželju, Helena Puhar: Ali naj gre otrok na letovanje s starši ali s kolonijo, Ela Peroci: Pozabljeni glavnik, Bojan Hrovatin: Telovadba za otroke, prof. dr. Neubauer: odkrita beseda o BCG, Pomenek s starši, Nove knjige za starše in druge vzgojitelje.

Svilena dvodelna obleka, primer- na tudi za starejše ženske z močnejšo postavo

Pismo uredništvu

Tovariš urednik,

gotovo se spominjate predavanja, ki ga je imela v Kopru pred kratkim Vida Tomšičeva. Govorila je predvsem o stanovanjskih skupnostih, katerih naloga bo med drugim tudi skrb za otroke in predvsem za razbremenitev zaposlene žene. Naj navedem kratak citat iz njenega predavanja: »... Osnovna ideja mora biti, da v stanovanju ne moreta biti samo dve sobi in kuhinja, pač pa še prostor, kjer se bodo otroci igrali...«

Nekaj dni po tem predavanju smo dobili stanovalci v novem bloku pri Triglavu v Kopru nov hišni red. Popolnoma razumljivo je, da hišni svet v tem času še ni mogel uresničiti (ali vsaj skušal) izpodbitih predlogov s tega predavanja. Vendar je le prevelika ironija, da nekatere točke tega hišnega reda zanikajo vso našo družbeno skrb, ki je v tako veliki meri posvečena družini in prav posebno otrokom. Omenila bi le eno točko, ki najbolj bije v oči, in je skoraj nerazumljivo, da se lahko danes kaj takega sploh zgodi: otrokom je namreč v naši hiši prepovedano biti na hodnikih, na stopnišču ali celo na dveh velikih terasah, ki ju premore hiša na strehah. Hišni svet ljubeznivo predlaga, naj bodo otroci na stanovanjskih balkonih ali na dvorišču.

Morda to za nepoučenega niti ne izgleda tako hudo. Toda dovolite, da vam stvar pojasnim:

V bloku je precej otrok, ki se med seboj poznajo in se radi skupaj igrajo. V ta namen so uporabljali dolge sončne hodnike, po katerih imamo dohode do stanovanj, in pa veliko teraso, kjer sušimo tudi perilo. Imamo še eno teraso, ki pa je vedno zaklenjena, verjetno zato, da je ne bi otroci »pokvarili« ali pa tisti, ki bi radi uživali res lep razgled na Koper.

Zdaj zahtevamo od nas, naj otroke zapiramo v stanovanja, da sploh ne govorim o tem, da ne morejo uživati družbe svojih vrstnikov. Kajti večina stanovanj ima balkone na prisojni strani ali pa preveč izpostavljene popoldanski sončni pripekli. Govorijo o dvorišču. Toda ali bi vi imenovali tako neurejen javni trg, kjer hodijo ljudje, parkirajo vozila, kjer je ostro kamenje, pa veliko prahu ali pa velike luže ob dežju?

Med materami je bilo seveda veliko razburjenja in družine z otroki se sprašujejo, kako je mogoče tak odnos in nerazumevanje. Potem so obljubili hišni sestanek, pa ga do danes še ni bilo. In vendar je razlaga kaj preprosta: hišni svet sestavljajo večinoma ljudje brez otrok. Tako lahko razumemo, da hišni svet tolerira živati v stanovanjih, po hodnikih in stopnišču, da pa nima razumevanja za potrebe otrok. Res je težko razumeti, da je današnji človek tako daleč od naše stvarnosti, da je misliti, da so zidali dvosobna stanovanja za družine brez otrok. Toda mislim, da bi lahko z vso upravičenostjo pričakovali, da tistim, ki imajo v taki stanovanjski stiski dvosobna stanovanja, čeprav so brez otrok, naši otroci vsaj ne bodo v napoto. Mnenja sem, da hodnikov in teras nimamo samo zato, da jih čistimo, ampak tudi zato, da jih uporabljajo naši otroci.

In končno: ali res mislite, da je pri nas vse res tako v redu, da hišni svet nima drugega dela in skrbi? Ne. Luči na stopnišču dolgo nismo imeli (na hodnikih je še zdaj ni), dvigalo ni delovalo dve leti, stari hišnik (ki je tudi brez otrok) ima dvosobno stanovanje, novi pa se kljub številnim odločbam še vedno tiska v eni sami sobi, ki je povrh tega še vlažna (družina ima pet otrok), stroji iz lokalov ovirajo poslušanje radia itd. itd. Vendar se zdi, da vse to hišnemu svetu ne povzroča skrbi... Mati

Poletna obleka iz pepita blaga

VESEL DOGODEK V KOPRSKI TOVARNI »PARTIZANKA«

Spet sami kovači svoje usode

Ob ponovni vzpostavitvi delavskega upravljanja — Doseženi uspehi kažejo, da škode niso zakrivil delavci

V ponedeljek, dne 10. junija popoldne, je kolektiv koprške tovarne ščetk in izdelkov iz plastične mase slavil pomemben dogodek. Po več kot letu dni prisilne uprave v tovarni je ta dan ponovno prevzel upravljanje tovarne v svoje roke. Izvolili so spet svoj delavski svet, ki bo na novih, utrjenih temeljih vnaprej upravljal s tovarno.

Poprejšnje slabo vodstvo in nesposobna organizacija tako v proizvodnji kot v prodaji proizvodov, zlasti pa nekvalitetni izdelki — vse to je pred dobrim letom dni pripeljalo tovarno na rob propada. Pristojni gospodarski organi so bili po oblastveni liniji primorani uvesti v tovarni prisilno upravo, da bi jo s tem rešili pred likvidacijo. Bili so namreč mišljenja, da bi tovarna s svojimi konjunktornimi izdelki ob izboljšani proizvodnji in organizaciji dela, svoje izdelke kaj lahko prodala na jugoslovanskem trgu.

Pokazalo se je, da je bilo tako gledanje pravilno. Ko je bilo v tovarni uvedeno pravilno gospodarjenje na podlagi veljavnih predpisov, ki so bili poprej močno zanemarjeni, ko je bila v tovarni vzpostavljena delovna disciplina, izvedena analitična ocena delovnih mest in normirano delo, so se takoj pokazali pozitivni rezultati. Treba je vedeti, da je imela tovarna v letu 1955 30 milijonov dinarjev izgube, da se je ta izguba v letu 1956 do uvedbe prisilne uprave v prvem četrtletju

bilo ob uvedbi prisilne uprave zdaj naraslo na 185 delavcev in nameščenec, medtem ko jih je bilo ob uvedbi prisilne uprave aprila 1956 le 100. Tovarna je razen temeljitih organizacijskih sprememb v proizvodnji ter upravnem in komercialnem poslovanju nabavila še nekaj novih strojev, kar ji je omogočilo tako količinski kot kvalitetni skok v

dejavnostjo. Tako je folklorna skupina, ki jo vodi Irena Štajer, sestavljajo pa jo sama dekleta, — tovarniške delavke, ki so jim prišli na pomoč fantje iz Vajeniške šole, prikazala izredno uspel in obširen program, ki je bil spriču kratkega časa dveh mesecev, v katerem je bil naštudiran, vsekakor na primerni višini. Požrtvovalne kulturnike — folkloriste in pevce — je zato kolektiv nagradil z velikim priznanjem in gotovo bo zdaj zlasti med mladimi delavkami vedno več takih, ki bodo dobile veselje do kulturnoprosvetnega dela, kot je

Upravnik prisilne uprave v Partizanki Tone Bazeč-Cene bere poročilo o sanaciji tovarne in doseženih uspehih

proizvodnji. Zato ni prav nič čudno, če vzbujajo proizvodni Partizanke zlasti na vsakokratnem zagrebškem velesojmu veliko pozornost in zanimanje tako potrošnikov kot trgovske mreže.

Pomembni dogodek ob ponovnem vzpostavljanju delavskega samoupravljanja v tovarni je ves kolektiv izredno slovesno in v veseljem razpoloženju praznoval. Ko so se v uvodni besedi v svojih sindikalnih prostorih, kjer so se polnoštevilno zbrali, seznanili s kratko zgodovino tovarne ter njenimi perspektivami v prihodnosti, sta kolektiv ob tej priložnosti pozdravila in mu zaželela veliko uspeha pri nadaljnjem delu sekretar OK ZKS Albert Jakopič-Kajtimir in predsednik koprške občine Miro Jelarčič. Tovariš Kajtimir je med drugim dejal, da je vesel, ker je tovarna premostila vse nekdane težave in se z roba propada dvignila med dobra podjetja našega okraja. Položil je kolektivu na srce, da naj bo jedro, duša nove proizvodnje. Zavedati se morajo, da so kot proizvajalci določenih predmetov obenem tudi potrošniki le-teh, zato naj skušajo prav s svojim delom vplivati na izboljšanje kvalitete in znižanje cene teh proizvodov. Med drugim je tudi dejal, naj bodo budni pri izvajanju plana in naj ves kolektiv takoj obračuna s posamezniki, ki bi kakor v preteklosti širili nezadovoljstvo v tovarni in ovirali njen napredek.

Voljo za delo je kolektiv dokazal tudi s svojo kulturnoprosvetno

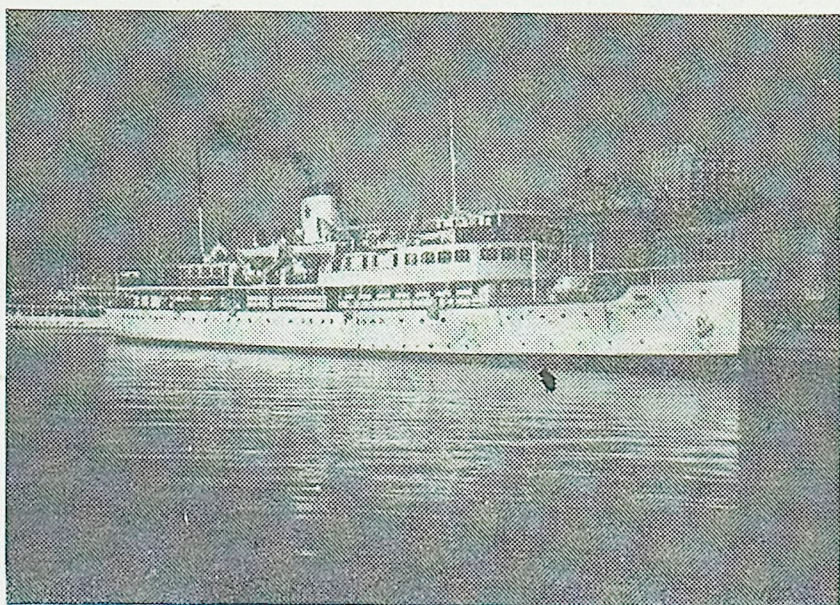

Tri tovarniške delavke — tri članice folklorne skupine, ki je s svojim nastopom navdušila ves kolektiv in zbrane goste

povečala še za 11 milijonov dinarjev, da pa je tovarna do konca leta 1956 pokrila izgubo tekočega leta (11 milijonov), krila z 9.318.177 dinarji del izgube iz leta 1955 in imela 14.862.433 dinarjev dobička. To je vsekakor izreden uspeh, če pomislimo, kako je poprej tovarna iz dneva v dan večala izgubo.

Postavljeni proizvodni načrt podjetja za letošnje leto predvideva 204.100.000 dinarjev prometa, povprečno 17 milijonov na mesec ali 51 milijonov dinarjev v četrtletju. Ze v prvem kvartalu pa je bil plan presežen za cel milijon, kar jasno pove, da je tovarna zlezla na zeleno vejo, kot pravimo, in da je na dobri poti. Od letnega prometa predvidevajo po planu približno 12 milijonov dobička. Vsekakor bodo lahko izpolnili vse svoje obveznosti do družbe in popravili svoj umajani ugled. Tovarna Partizanka je najlepši dokaz, da je slabim gospodarskim uspehom in nazadovanju podjetij lahko kriva le nezainteresiranost kolektiva in pa nespособnost vodstva. Zdaj gredo izdelki Partizanke po vsej Jugoslaviji ter so zelo iskani in cenjeni proizvodi široke potrošnje.

Tovarna je ob stalnem napredovanju proizvodnje, kar je zahtevala trgovska mreža na terenu (ne pa kot poprej, kopičenje zaloga v skladišču), nenehno večala tudi število zaposlenih, ki je

Luksuzna potniška ladja Partizanka je danes na svojem krožnem potovanju po Jadranskem morju pristala tudi v Portorožu

Folklorna skupina po nastopu

tudi doseženi dosedanja uspeh gotovo navdušil vse nastopajoče za nadaljnje delo.

Mladina se je uveljavila tudi na področju dela, kar je prišlo do izraza v izrednem zaupanju ko-

lektiva, ki je v novi delavski svet izvolil dober odstotek mladih. Doseženi uspehi tovarne Partizanke na splošno pa so prav gotovo jamstvo za njene bodoče uspehe. rb

OB ZAKLJUČKU ŠOLSKEGA LETA NA EKONOMSKI SREDNJI ŠOLI V KOPRU

BOGATI REZULTATI

Da, zaključili so. Vendar pa to ni bil običajen zaključek. Letošnjemu zaključku šolskega leta so na Ekonomski srednji šoli dali poseben poudarek. Ta dan, 11. junij, bo nedvomno ostal v lepem spominu vsem, tako staršem kot dijakom in profesorjem. Zaključili so, se poslovili in odnesli s seboj spomine, vtise, znanje... Da, znanje, za katerega so se borili skozi vse leto in zaradi katerega so pripravili tudi tako svečan zaključek.

V dvorani Ekonomske srednje šole so se 11. junija ob 10. uri zbrali starši, dijaki, člani šolskega odbora, predstavniki ljudske oblasti in profesorji. Na vabilo šole so se starši polnoštevilno odzvali. Z obrazov kakor tudi iz razgovorov ni bilo težko razbrati, s kakšnim veseljem in zadovoljstvom so sprejeli vabilo ter kakšno je njihovo zanimanje za šolo, za vzgojo svojih otrok.

Zaključno svečanost je otvoril šolski ženski pevski zbor, ki je zapel »Pesem Titu«. Sledil je govor predsednika šolskega odbora inž. Aljančiča, ki je zlasti poudaril pomen družbenega upravljanja v šolstvu. Šolski odbor pra-

znjuje letos skupno z ESS že drugo obletnico svojega obstoja in uspešnega delovanja. Ta organ je vse leto stal ob strani dijakom in profesorskemu zboru ter pomagal reševati vzgojne in finančne probleme na šoli.

Predmetni učitelj Mozetičeva je govorila o vzgoji mladine ter vlogi družine, šole in družbe pri tej vzgoji. Prikazala je način naše vzgoje, stremenje, cilje in tudi napake, ki se pojavijo tu in tam v širokem sistemu našega izobraževanja in vzgoje mladega rodu. »...Današnja družba potrebuje delavne ljudi, zdrave, močne, zdržljive, vsestranske ljudi, ki bodo sposobni graditi in braniti našo domovino. In če želimo imeti tak naraščaj, nove ljudi socialistične morale in hrbre borce za resnico, jih moramo tudi primerno vzgajati...« Tako nekako je tekla beseda. Tov. Mozetičeva je v svojem govoru opisala tudi vzgojo od prvotne skupnosti do danes, se ustavila ob konkretnih primerih vzgoje na šoli, ob družbenem upravljanju, stikih staršev in dijakov itd. Ravnatelj prof. Lenardič je podal statistični pregled dijakov,

pregled uspeha, pohvalil najboljše dijake in zlasti poudaril uspeh šole v dveh letih obstoja. Letos so razen desetine dijakov s popravnimi izpiti vsi uspešno zaključili šolanje. Ob koncu svečanosti je predsednik šolskega odbora inž. Aljančič razdelil pohvale in nagrade najboljšim dijakom. Sledil je koncert ženskega pevskega zbora pod vodstvom prof. Šeka. Dijakinje so prav lepo zapele nekaj partizanskih, narodnih in umetnih pesmi.

Po proslavi so se starši, profesorji in dijaki podali v razrede, kjer so se skupaj pogovorili o uspehih in vzgoji. Prav tu so prišli do izraza toplina in pristrčnosti odnosi staršev, dijakov in profesorjev. S tem so zaključili tekoče šolsko leto in obenem postavili nove temelje za nadaljnje uspešno delo.

Takole so v nedeljo mladi udeleženci in telovadci iskali strehe in zavetja pred dežjem v Matavunu

NA BRINOVEM GRIČU PRI ČRNEM VRHU

Veliko partizansko slavlje

V senci smrekovih in bukovih gozdov na Brinovem griču pri Črnem vrhu nad Idrijo je bila v nedeljo svečana otvoritev nekdanjega partizanskega taborišča, v katerem stoji koča narodnega heroja Janka Premrla-Vojka, kjer je bilo pred petnajstimi leti zbirališče partizanov predno so se spoprijeli s sovražnikom.

Pred nekaj leti so v bližini tega nekdanjega partizanskega kraja že odkrili spominsko ploščo, v nedeljo pa so odprli spominsko kočo, ki jo postavili člani Zveze borcev iz Zaloga s sodelovanjem občinskega odbora

Zveze borcev iz Idrije. V njej so razstavljeni številni predmeti iz narodnoosvobodilne borbe. Med njimi so tudi predmeti, ki so jih partizani uporabljali med svojim bivanjem v nekdanji Vojkovi koči, katero je okupator požgal.

Svečanosti na Brinovem griču se je udeležilo okrog dva tisoč ljudi, med njimi tudi nekdanji borci Vojkove brigade. Zbrani množici je spregovoril bivši soborec narodnega heroja Vojka in nekdanji komisar Vojkove brigade, okrajni sekretar ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir. V svojem nagovoru je orisal značilnosti borbe tamkajšnjih prebivalcev s sovražnikom in omenil, da so jeseni leta 1942 zgradili na tem mestu barake partizanskega taborišča, kjer so se formirale čete za udarne partizanske brigade.

Svečanosti so prisostvovali tudi član CK ZKS Tomo Brejc, predsednik Republiškega sveta sindikatov za Slovenijo Janko Rudolf, sekretar Glavnega odbora Zveze borcev Slovenije Marjan Bertonec, sekretar OK ZKS Gorica Tine Remškar in tudi oče narodnega heroja Janka Premrla-Vojka.

Po zaključeni svečanosti sta godbi na pihala iz Idrije in Trbovelj, igralska skupina IX. korpusa, folklorna skupina dijakov idrijske gimnazije ter recitatorji priredili koncert partizanskih pesmi.

Kočo je prevzel kot zgodovinski objekt v upravljanje in vzdrževanje Občinski ljudski odbor Idrija. -Jp

Posvet Italijanov v Izoli

V Izoli je bilo v nedeljo posvetovanje italijanskih kulturnih krožkov iz Kopra, Izole in Pirana, na katerem so obširno obravnavali politične in organizacijske probleme teh krožkov. Tovariš Nerino Gobbo-Gino je v svojem politično organizacijskem poročilu med drugim poudaril, da se italijanska manjšina udeležuje v vseh panogah družbenega življenja, ter da je OLO Koper prišpeval lani za delovanje kulturnih krožkov okrog pet in pol milijonov dinarjev.

V razpravo je posegel tudi tajnik OLO Koper Črtomir Kolenc, ki je predlagal večje sodelovanje italijanske narodnostne manjšine z naprednimi silami in s kulturnim življenjem v Italiji. Omenil je tudi, da je Okrajni svet za kulturo in prosveto v Kopru predlagal ustanovitev posebnega fonda za štipendiranje dijakov italijanske manjšine na italijanskih univerzah. Po zaključku posvetovanja so člani vseh treh kulturnih krožkov priredili kulturno-glasbeno predstavo.

Dimnica

* BISER KRAŠKEGA PODZEMLJA

Ko človek uzre lepoto, ostrmi pred njenim veličastvom in se mahoma zave, kako bedna je njegova govorica, s katero želi izraziti navdušenje. Zato je tole kar bi rad povedal, le skromno jecljanje, meglena in nepopolna podoba resnične krasote pravilnega sveta, ki tisočletja dremlje v začaranosti narave pod grobo skorjo kraške planote.

Tu in tam slišimo ali beremo o mimogrede omenjeni kraški jami Dimnici, navadno pa tedaj, ko je beseda o Postojnski in Škocjanskijah. Svetovni sloves Postojnske jame že dolga desetletja vabi in mika tuje in domače turiste; v zadnjem času narašča za-

v šestih krivuljah vodi pot do preddvorja v samo jamo. Tam ugasne dnevna luč in vodič prižge karbidne svetilke, ki razsvetljujejo pot v skrivnostne podzemeljske hodnike. V skoraj neopaznem padcu terena se pogreza obiskovalec v globino jame, kjer vlada sveži zrak in je temperatura 7,5 stopinje Celzija. Do višine 50 m se bočijo mogočni kamniti svodi rubinaste barve, rahlo nadahnjene z belimi apnenčastimi meglicami. Ponekod visijo od teh svodov tisočeri kapniki, ki se leskečejo v siju karbidne svetilke kakor brušeni biseri. Na vsakem koraku srečujemo v čudovitih oblikah grajene stebre in pot pelje skozi prehode, na pol zastrte z bogatimi okamenelimi zastori do tankih listnatih gub kamnitega pregrinjala, ki ob dotiku s palico votlo zapoje. To so okamenele orgle.

Čudovit je pogled na začarano, okamenelo vilo, ki je s hrbotom prikovana na skalo. Telo te vile ovija prozorna, bela tančica, ki kakor pena kipi proti njenim prsim. Vznak nagnjena njena glava izraža bolečino, navzdol ukrivljena gola noga pa resignacijo. Dvorane, večje in manjše »sobe«, vse opremljene s čudovitimi mojstrovinami narave, vzbujajo v obiskovalcu občutek pravljčnosti in globokega spoštovanja do nevidnega gospodarja tega podzemeljskega veličastja. Toda kdo bi opisal vso to krasoto! Pretresljiv je pogled na kamenito skupino otrok, strnjeno v prestrašeno gruho, nad katero lebdi pošastna uhata glava zmaja. Nekoliko dalje je klop srednjeveškega viteza s šlemom, ki je oprt na držaj mogočnega meča. Vse te prispejube pravljčnosti in resničnosti življenja je v tem mirnem zatišju kraškega podzemlja klesala in oblikovala nevidna roka narave. To delo je trajalo tisočletja z ednim orodjem: vodne kapljice, nasičene z apnenčevim raztopino in pomešane z različnimi rudninskimi snovmi.

Bližajoče se bobnenje vode opozarja obiskovalca, da je v bližini dno jame. V globini 186 m so ob strugi podzemeljske rečice ostanki instalacij vodnih električnih črpalk, ki so še med vojno potiskale vodo skozi železne cevi na površje. Takrat se ni bilo da-

našnjega podaljška istrskega vodovoda.

Ureditev dobrega pol kilometra cestišča od glavne ceste skozi vas Markovšičo do jame, napeljava električne razsvetljave v jamo, zgraditev manjšega paviljona pred vhodom vanjo, primerni propagandni napisi ob glavni cesti in na cestnih križiščih na Kozini in v Podgradu, seznanjanje domačih in tujih bralcev z lepoto Dimnice, morda tudi propagandni film, to bi bili učinkoviti pripomočki, da bi postala ta naša naravna posebnost znana širšemu krogu ljudi in obiskovana tako, kakor po svoji lepoti zasluži.

Jaša Žvan

Po delu počitek in razvedrilo

Šolska vrata so se zaprla. Trudapolno in naporno umsko delo preteklih osmih mesecev je zaključeno. Dijaki in učenci so te dni z veselimi srci in obogatitvijo znanjem, ki so si ga pridobili odšli tja, kamor kogor vleče dolžnost ali pa želja po sproščenosti. Ta v mladinsko delovno brigado, oni bo moral pomagati doma na kmetiji, spet drugi

bo šel na taborjenje ali pa s Počitniško zvezo po Jugoslaviji. Morda pa bo tudi kdo, ki bo moral biti »priden« in se učiti za popravni izpit, ker si je med šolskim letom privoščil počitnice.

Vsem, kjerkoli že bodo in kar bodo že počeli, želimo zasluženo oddih, prijetno sproščenost in mnogo notranjega zadovoljstva.

Dobre volje so sedmošolci — kot bi pili teran! Ni čuda, saj se je fotografu posrečilo, da jih je »ujel«, ko so polni navdušenja za naravne lepote opazovali penaste slapove v Plitvicah.

Novice iz Podrage

Ker se že dolgo časa nismo oglasili iz Podrage, bi lahko marsikdo mislil, da smo popolnoma zaspali. Vendar pa temu ni tako.

Pri nas je kulturno-prosvetno delo dokaj razgibano. Domače prosvetno društvo je letos priredilo že nekaj uspešnih dramskih nastopov in je tudi gostovalo v bližnjih krajih. To društvo si je postavilo nov igralski oder, ki je prav okusno urejen. Upravni odbor prosvetnega društva pa si že dalj časa prizadeva, da bi zgradili v Podragi kulturni dom, v

katerem bi lahko še bolj razvili ljudsko-prosvetno dejavnost.

Tudi društvena knjižnica je pod skrbnim vodstvom knjižničarke dobro urejena in ima precejšnjo izbiro novejših knjižnih del. Med člani društva je mnogo mladincev in mladink, ki pridno prebirajo knjige; med dve sto članov društva pa je skoraj 40% stalnih obiskovalcev knjižnice.

Preteklo nedeljo je v Podragi gostovala igralska skupina prosvetnega društva iz Stjake. Upriporila je Kranjčevu dramo »Pot do zločina«. Predstava je zelo dobro uspela, predvsem po zaslugi osnovnošolske učiteljice iz Stjake, ki je mlade igralce — večinoma kmečkega stanu — dobro pripravila za izvajanje tega zahtevnega dramskega dela. Podražani upajo, da jih bo ta mladi igralski aktiv še kdaj obiskal in jim nudi prijetno kulturno doživetje. čp

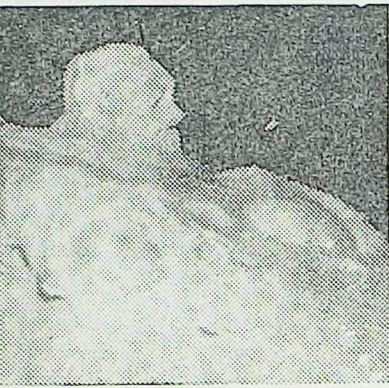
NISO BILE LE OBLJUBE

Društva prijateljev mladine in ženska društva so s sodelovanjem organizacij Rdečega križa letos ustanovila v koprskem okraju 140 delilnih centrov za dopolnilno prehrano otrokom. V raznih šolskih in mlečnih kuhinjah dobiva hrano 14 tisoč šolskih otrok ter številni vajenci in mladi delavci po podjetjih. Od avgusta lani pa do sedaj so v teh kuhinjah razdelili za 35 milijonov dinarjev vrednosti hrane. Rdeči križ si z ostalimi organizacijami prizadeva, da bi ustanovil še druge kuhinje in da bi v sedanjih izboljšali opremo in prostore.

Upokojenci hrpeljske občine so zborovali

Pretekli ponedeljek je imelo društvo upokojencev v Hrpeljah svoj redni letni občni zbor. Med razpravo o poročilu predsednika in tajnika društva je predstavnik občinskega ljudskega odbora tovariš Jakob Žvan govoril o pomenu in delovanju te organizacije ter o predlogu novega zakona o pokojninah.

Hrpeljsko društvo upokojencev šteje 91 članov. Le-ti so na občnem zboru sklenili vsestransko poživiti svoje delovanje zlasti za izboljšanje materialnega stanja članov. Novoizvoljeni upravni odbor bo poskrbel za dosledno izvajanje zdravstvene zaščite upokojencev in tudi za polno izkoriščenje ugodnosti, ki jih imajo upokojenci med letovanjem v počitniških domovih. Občni zbor je izvolil za novega predsednika društva upokojencev hrpeljske občine Jožeta Petrinjo, za tajnika pa Marijo Žvan.

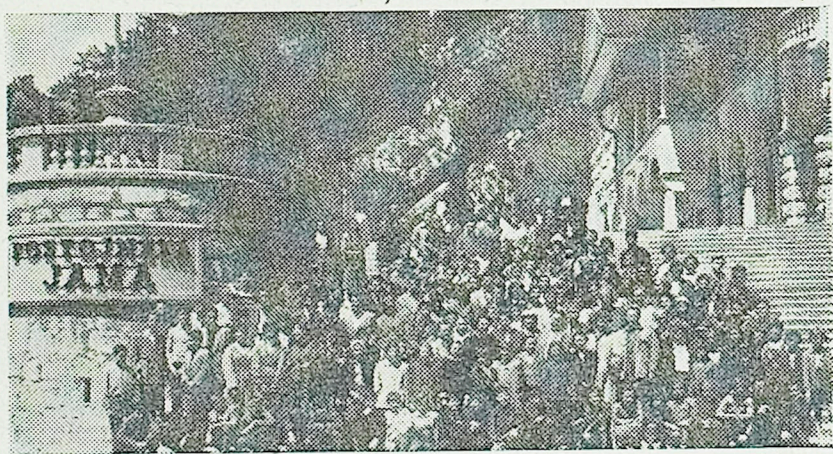

Kapniška tvorba v obliki človeške glave v jami »Dimnica«

nimanje tudi za Škocjanske jame pri Matavunu blizu Divače. Jama Dimnica pri Markovšičini, oddaljena komaj nekaj streljajev od glavne mednarodne ceste Reka—Trst, pa potrpežljivo čaka obiskovalcev.

V dobi, ko se skozi te kraje proti morju razvija iz leta v leto močnejši turistični promet, ki je pomemben gospodarski činitelj, se človeku zazdi, da leži v jami Dimnici pokopan in neopažen dragocen zaklad, pravi dragulj v kroni lepote naše domovine. Uprava kraških jam se tega sicer v polni meri zaveda, vendar so ji prepičlo odmerjena sredstva, da bi zmogla kriti stroške za tako ureditev Dimnice, da bi bilo možno to jamo izročiti širšemu tujskemu prometu.

Tistim, ki jo poznajo, je jama Dimnica sicer dostopna po obnovljenem, v vijugah speljanem stopnišču, ki pelje 46 m globoko.

Pred dnevi je okrog 200 mladih esperantistov-dijakov in učencev osnovnih šol, gimnazij in učiteljskih iz Kopra, Postojne in Ljubljane ter delegacije mladih esperantistov iz Maribora, Celja in Rogaške Slatine obiskalo Postojnsko jamo in Predjamski grad. Ta obisk je bil v zvezi s I. republiškim zborom mladih esperantistov. Ob tej priložnosti so učenci četrtega razreda postojnske osnovne šole pod vodstvom Stefke Ivančič v koncertni dvorani Postojnske jame izvedli krajši pevsko-recitacijski nastop v esperantskem jeziku, ljubljanski in koprski dijaki pa so pred Predjamskim gradom zelo dobro podali več recitacij in pesmi v esperantskem jeziku ter s tem dokazali velik uspeh pri učenju tega mednarodnega jezika.

Ob zaključku prireditve je koprsko esperantsko društvo razdelilo med 40 najboljših dijakov-esperantistov knjižne nagrade.

Namen tega zelo uspelega I. zbora mladih slovenskih esperantistov, ki so se ga udeležili tudi predsednik Zveze esperantistov Jugoslavije Peter Zlatnar, vodja republiškega inštituta za mednarodni jezik esperanto Tone Kozlevčar ter drugi, je bil poglobljanje znanja esperantskega jezika in ustvarjanje tesnejših medsebojnih stikov med mladimi esperantisti Slovenije. Po zelo uspešnih kulturnih prireditvah so gostje v svojih nagovorih poudarili predvsem vlogo, ki jo ima širjenje esperantskega jezika pri krepitvi mirnega sožitja med narodi.

Na sliki so mladi slovenski esperantisti po obisku Postojnske jame. (Foto Filač, Postojna)

Pisma uredništvu

Prošnja zaslužnih borcev

Tovariš urednik,

V neposredni bližini Kobilarne Lipice stojita dve hiši. Posebnost teh dveh zgradb je, da sta brez električne napeljave. Stanovalci obeh hiš, skupaj jih je pet, med katerimi sta dva invalida, so starejši ljudje. Ze večkrat so zaprosili, da bi jim napeljali elektriko, vendar pa doslej s svojimi prošnjami niso uspeli, čeprav imajo dovolj tehničnih vzrokov za pomoč sežanske občine pri uresničitvi svoje želje.

Košček kraške zemlje, ki jo imajo stanovalci teh hiš, komaj zadostuje za skromno preživljanje in ne omogoča, da bi si postavili zunaj električno napeljavo v razdalji približno 500 m, pri tem pa še krili stroške za instalacije v hiši. Če pa upoštevamo še, da so stanovalci omenjenih zgradb prestali marsikatero bridko uro, tako za časa stare Avstrije in italijanske fašistične okupacije, da so aktivno sodelovali v narodnoosvobodilnem

gibanju, da je bila ob partizanskem napadu na Trst v eni izmed obeh hiš zasilna partizanska zdravstvena postaja, da pa je danes prav pred to hišo, ki je na križišču, celo avtobusna postaja in se v nočnih urah zaradi nerazsvetljenosti često pripetijo prometne nezgode, je skoraj nerazumljivo, zakaj pristojni ne poiščejo možnosti da bi v ti dve hiši napeljali elektriko.

A. N.

Pomanjkljivosti ob začetku sezone

Tovariš urednik,

Kaže, da marsikateri prebivalec našega okraja se ni za čistočo naselij napravil tega, kar bi lahko. Ta trditve velja tudi za nekatere organe družbenega upravljanja. Za primer: Izola.

Res je, da so skoraj vsi člani področnih hišnih svetov v Izoli resno zgrabili za delo, so pa tudi taki, ki se svojih dolžnosti še ne zavedajo. Med take sodijo člani hišnih svetov v Skladiščni in Kocjančičevi ulici.

Na dvorišču Skladiščne ulice številka 4 sta dve stranišči. Eno je na prostem, odprto in zanemarjeno, drugo pa je javno stranišče menze, nameščeno na istem dvorišču tako, da zavdaja njegov vonj v stanovanjske prostore nad njim.

Velja omeniti tudi to, da je kanalizacija tega dvorišča pokvarjena in se zato na dvorišču pojavljajo prava jezera gnojnice. In na tem dvorišču se igrajo otroci...

Sanitarna inspekcija v Izoli ve za to, ko pa sem prosil predsednika hišnega sveta, naj poskrbi za odstranitev takšnega stanja, mi je že pred časom obljubil, da bo to uredil »jutri«. In pri teh obljubah je ostalo.

Pa naj bo o tem dovolj besed! Skrajni čas je, da bi se pristojne oblasti resneje lotile reševanja tega pekečega vprašanja, saj lahko to leglo bacilov na tem dvorišču napravi znatno škodo ljudskemu zdravju.

A. J.

Zakaj »Slovenski Jadran« med drugimi ne objavlja tudi tedenskega sporeda kinematografov v Piranu in Portorožu

Vsak teden redno prebiram Slovenski Jadran in med mnogimi zanimivimi in koristnimi prispevki redno zasledujem tudi objave najrazličnejših prireditev, radijski program, gledališka gostovanja in napovedi filmov, ki so na sporedu v posameznih kinematografih. Prav jezi pa me, in mislim, da še tudi druge Pirančane in prebivalce Portoroža, da v napovedi filmov za naslednji teden Slovenski Jadran ne prinaša tudi sporeda piranskega in portoroškega kina.

Večkrat bi šla v kino, če bi vnaprej vedela, kakšen film je na sporedu. Do piranske objave deske se mi ne ljubi vedno, do portoroške pa je sploh predalet, in tako včasih ne vidim filma, ki bi si ga bilo vredno ogledati, ali pa pridem do kina in vidim, da sem film že gledala. Prav tako je z mojimi v družini in tako je še s številnimi drugimi v Piranu in Portorožu.

Rada bi vedela, zakaj Slovenski Jadran torej ne objavlja tudi sporedov omenjenih dveh kinematografov. Zakaj moramo biti prav mi prikrajšani, ko pa so med drugimi objavljene tudi kinosporedi v manjših krajih? Je morda objavljanje predrago in ga uprava kina ne zmore? Kako potem zmorejo to drugi kinematografi? Prosila bi, in mislim, da s tem izražam tudi željo številnih drugih prebivalcev piranske občine, če bi Slovenski Jadran v prihodnje med drugimi sporedi redno objavil tudi program piranskega in portoroškega kina.

Cvetka Vergolin

Opomba uredništvu: Podobnih reklamacij smo slišali več tudi ustinih. Ponovno smo stopili v stik in urgirali telefonično in pismeno dostavljanje programa tudi od piranskega podjetja, ki upravlja kinodvorano v Piranu in Portorožu, vendar zaman. Morda je podjetju žal znanke in pisma enkrat v treh mesecih, kajti spored vseh kinematografov ter gledališke in radijske programe objavljamo brezplačno.

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

Primorska olimpiada v Novi Gorici

V okviru priprav za festival telesne kulture v Ljubljani so bila v nedeljo v Novi Gorici številna tekmovanja članov TVD Partizan v lahki atletiki in raznih drugih športnih panogah. To je bila mala primorska olimpiada, saj so se zbrali najboljši športniki iz obeh okrajev. Vzdušje je bilo precej svečano, tekmovalci borbeni, igrišča lepo urejena, tekmovalne točke so se odvijale brez zaprek in končno je treba omeniti, da so posamezne prizore snemali za ljubljansko TV.

Borbe so se odvijale v znamenju neuradnega dvoboja med koprskim in goriškim okrajem. Goričani so bili boljši in so tudi odnesli večino zmag. Največje zanimanje je bilo za lahko atletiko, čeprav je bila razmočena lahkoatletična steza precejšnja ovira, da ni mogla priti kvaliteta primorskih tekmovalcev do polnega izraza. Kljub temu je treba omeniti nekaj prav dobrih rezultatov, zlasti pa uspeh Humerja (NG), ki je skočil v daljino 6,39 m, mladinke Komelove (NG), ki je sunila kroglo preko 13 m, mladinka Cernica (NG), ki je pretekel 100 m v 12,1, mladinka Taljaja (NG), ki je pretekel 400 m v 58,8 in mladinke Ušajev (NG), ki je skočila v daljino 5,8 metra.

Najbolj dramatična je bila borba v štafeti članov 4 × 100 metrov. Goriška štafeta je imela v zadnji predaji že 12 metrov prednosti in tako rekoč zmago že v žepu. Toda mladi Koprčan Emil Bandelj je s skrajnimi napori dohitel svojega nasprotnika in zmagal. V skupnem plasmanu so dosegli tekmovalci novogoriškega okraja v moških disciplinah 17.759 točk, tekmovalci koprškega okraja pa 13.784 točk. Razlika pri ženskih tekmovalkah pa je še večja, tako da so Goričani v končnem plasmanu zmagali s

skoraj 9 tisoč točkami razlike. Vse to daje seveda misliti, da bo potrebno lahki atletiki na Koprskem posvetiti večjo pozornost. Medtem ko se je lahkoatletski dvoboj zaključil z zasluženim in pričakovano zmago Nove Gorice, pa je bilo v drugih panogah več presenečenj. V finalni tekmi članov v odbojki je Ilirska Bistrica zasluženoma premagala Kobarid s 3:2 in dokazala, da je trenutno najmočnejše moštvo na Primorskem. Za presenečenje pa so poskrbeli koprski mladinci, ki so nepričakovano izgubili srečanje s

Tolminom z 1:3. Pri tem je treba omeniti dve stvari: sodnik je sodil zelo pristransko in organizatorjem prireditve to ne dela časti, po drugi strani pa je treba omeniti nedisciplinirano vedenje koprskih mladincev.

Presenečenje je bil tudi namizno-teniški finale. Tolminčan Ličof je nepričakovano premagal prvaka Primorske Vesela (Koper) z 2:1. Zanimivo je, da je isti tekmovalac izgubil vsa srečanja v dvoboju Tolmin-Koper, ki se je končal z zmago Kopra 5:0. Primorsko bodo torej zastopali na festivalu v Ljubljani Ličof za člane, Koper za moštva, Kumer za mladince in Tolmin za mladinska moštva.

NOGOMET

Izola ostane v ligi

V zadnjem kolu ljubljansko-primorske nogometne lige so bila zanimiva le tista srečanja, ki so odločala, kdo se bo obdržal in kdo, izpadel iz lige. Naslov prvaka si je namreč zagotovil ljubljanski Krim že v prejšnjem kolu. Največje zanimanje je bilo seveda za srečanje med Izolo in ljubljanskim Grafičarjem v Izoli. Pred rekordnim številom gledalcev (1.000) so domačini zasluženoma premagali goste s 3:0 (0:0) in si tako zagotovili nadaljnje sodelovanje v tej ligi. Tekma je bila zelo borbeno in je potekala ves prvi polčas in do polovice drugega polčasa v premoči Izole. V tem času so dosegli domačini tri lepe gole po Černetu, Sorgi in Lukinu, dva gola je sodnik razveljavil zaradi offside pozicij, dvakrat pa so zadeli prečko. Po vodstvu 3:0 se je Izola umaknila v obrambo in gostom kljub vsem prizadeva-

njem ni uspelo doseči častnega gola.

Zanimivo je, da bi Izola tudi v primeru poraza ostala v ligi, ker je kranjska Mladost izgubila s Triglavom z 1:2. Novogoriška predstavnika sta tokrat ostala praznih rok, vendar si tudi v primeru zmag ne bi mogla izboljšati plasmana. Nova Gorica je izgubila s Tržičem 1:2, Branik pa s Slovanom 0:3 p. f.

Končna lestvica ljubljansko-primorske nogometne lige je naslednja:

Krim	18	13	4	1	57:21	30
Triglav	18	13	1	4	56:26	27
Grafičar	18	11	1	7	59:37	23
Nova Gorica	18	8	3	7	44:31	19
Slovan	18	8	2	8	35:31	18
Tržič	18	8	2	8	28:28	18
Ilirija	18	6	3	9	33:37	15
Izola	18	6	2	10	32:40	14
Mladost	18	5	2	11	28:50	12
Branik	18	2	0	16	22:73	4

ŠAH

KOPER—PIRAN 5 IN POL : 4 IN POL

V kvalifikacijskih tekmovanjih za naslov moštvenega šahovskega prvaka Slovenije so Koprčani v Piranu premagali domače moštvo s 5 in pol : 4 in pol. Nizka zmaga Kopra je pravzaprav presenečenje, saj so vsi računali na visoko zmago gostov. Srečanje se je odlikovalo po številnih borbenih partijah, na obeh straneh (zlasti na koprski) pa je bilo tudi precej »spregledavščin«. Posledično je bilo v petek popoldne v Kopru.

V zadnji številki se mi je vrnila neljuba pomota in upravnik zadruga v Luciji se res lahko jezi na mojo površnost, čeprav nisem imel najmanjšega namena, da bi ga obdolžil česa neresničnega. Pomotoma sem zamenjal kraj in zadeva je v toliko nerodna, da so vsi tisti, ki so moje pisanje prebrali, dobili napačno sliko. Resnično prizadeti upravnik zadruga, ki je vedel, da se vsa reč nanaša nanj, pa se je med tednom oglašil pri meni, tako da sva se še enkrat temeljito pomenila. Glede na to, da je izjavil, da je zemljo podaril občini in je zadeva po njegovem rešena kot se spodobi, ne bom navedel njegovega imena. Za upravnika v Luciji pa mi je hudo žal, posebno še ker vem, da je med najboljšimi zadrugskimi delavci in da je njegova zadruga vzorno urejena. Upam, da mi te pomote ne bo preveč zameril in da si bova ostala še vnaprej prijatelja.

V Kopru pa sem nazadnje tudi jaz zvedel za spor okrog ure na razglednem stolpu. Revica, nihče je ne mara. Najbrž zato, ker se tako rada pokvari. Nekajkrat se je je prostovoljno usmilil čuvaj stolpa, a popravljati tako iz svojega in za svoj račun se človek kmalu naveliča. Uprava za komunalne zadeve namreč trdi, da je stolp in z njim tudi ura pod upravo Turističnega društva, ta pa ugovarja, češ da ura ni turistični objekt. Glavno pa je, da ne dasta denarja za popravilo ne

ODBOR ZB III. MESTNE ČETRTEI KOPER

VABILO

na masovni sestanek ZB, ki bo dne 17. junija 1957 ob 20. uri v prostorih italijanskega krožka »CIRCOLO DI CULTURA ITALIANO« v ulici OF (v bližini Radia-Koper) z naslednjim

dnevnim redom:

1. Sklepi občinske konference ZB:
 - a) evidenca članstva, izdajanje izkaznic;
 - b) evidenca otrok padlih borcev, skrb, pomoč;
 - c) članarina.
2. Priprave za proslavo: »Dneva borcev« — 4. VII. 1957 in »Dneva vstaje« — 22. VII. 1957:
 - a) centralna proslava na trgu Revolucije;
 - b) sprejem invalidov in starih borcev na ObLO;
 - c) družabni večer na »Dan borcev«.
3. Razno.

Opomba: Pred sestankom pobiranje članarine in razdeljevanje izkaznic.

OBRTNA ZBORNICA

za okraj Koper

razpisuje mesto

administratorke

z znanjem strojepisja. Plača po dogovoru. Nastop službe takoj.

OBVESTILO

Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Kopru obvešča vse interese, da sposoja salsnik za prah. Izposojevalnica je za eno dopoldne ali popoldne 100 dinarjev.

OBVESTILO

Študijska knjižnica v Kopru bo 10. junija 1957 uvedla letni delovni čas. Za obiskovalce bo odprta od 8. do 13. ure.

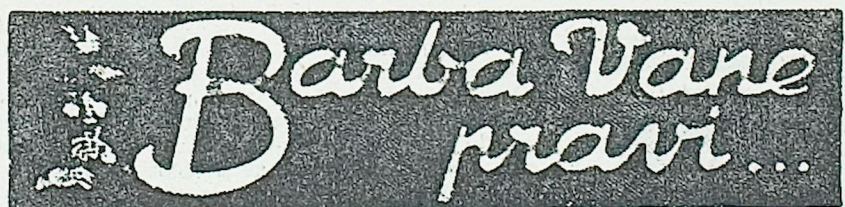
OBVESTILO

Obveščamo vse cenjene odjemalce in dobavitelje, da se je Trgovsko grostično podjetje »KOVINAR«, PIVKA na Krasu s 1. junijem tega leta priključilo k Trgovskemu podjetju »MERKUR«, veleželeznina, Kranj in preimenovalo v

»MERKUR«, veleželeznina, Kranj, PODRUŽNICA PIVKA.

Vse terjatve in obveznosti prevzame »MERKUR«, veleželeznina, Uprava Kranj.

»MERKUR«, veleželeznina, Kranj, PODRUŽNICA PIVKA

prvi ne drugi. Po mojem pa bi Uprava za komunalne zadeve tistih nekaj dinarjev, ki so potrebni, prav lahko prihranila pri javni električni razsvetljavi. Zdej res ni potrebe, da gorijo vse luči do 6. ure jutraj, ko pa je ob štirih že dan.

Naš Triglav pa me je spet razočaral. Zadnjič sem zvil tja s prijateljem na pol litra belega. Prinesli so ga v steklenici, ki je bila še vsa črna pobarvana. Povprašal sem natakarkja, kako si razlaga to reč. »Najbrž je bilo prej v njej črno vino«, mi je pojasnil. Potem sem pa hotel vedeti še to, zakaj ni natočil do tiste črte, ki pomeni pošteno mero, pa mi je rekel, da dela tako vsak pameten gostilničar. Ker pa so razen pametnih gostilničarjev še drugi ljudje, ki tudi niso neumni, bom šel drugič raje pit kam drugam.

Pri novem stanovanjskem bloku sva se sešla z Juco. Že od daleč sem jo videl, kako je bila rdeča v obraz. Hudimarja, sem si rekel, spet so jo nekje nakurili, da mi ves teden ne bo dala miru. Pa je bila le pri frizerju, kjer je

zdej na poletje približno tako, kot v parni kopeli. Salon je res najmodernejši, kar jih imamo v Kopru. Rekel bi, da so pri gradnji upoštevali prav vse razen ventilacije.

Peljal sem Juco na Belveder, da bi se ohladila na svežem zraku. Tam sem mimogrede opozoril nekatere mamic, naj vsaj od časa do časa pogledajo na svoje malčke, da ne bodo trgali cvetic in pustili parka v pristanišču. Juca pa se je vmešala in rekla, da imajo malčki prav. Zakaj pa jim ne uredijo nekega kotička, kjer bi se lahko po mili volji igrali. To je nazadnje res in o tem sem že pisal, pa brez uspeha. Nihče se ne zgane, čeprav imamo kar dva lepa prostora, ki sta za to primerna. Tistega pri tržnici in tistega v ulici, ki ji nisem mogel pogruntati imena, čeprav se začnjenja takoj za poslopjem občinskega odbora.

Vidite, to so mi mislili pokazati v našem Kopru. Zato so me zadnjič tudi tako nestrpno pričakovali.

Pozdravljeni in na svidenje prihodnji teden!

Vaš Vane

Radio KOPER

NEDELJA, 16. junija:

8.00 Kmetijska oddaja: Dan med šmarnimi podružniki; 8.30 Sporedne glasbe; 9.00 Oddaja za Beneške Slovence; 9.20 Charles Gounod: Balletna glasba iz opere »Faust« — izvajajo Münchenski filharmoniki, dirigent Fritz Lehmann; 10.15 Poje tenorist Renato Kodernac iz Trsta; 10.30 Sosedni kraji in ljudje: Sv. Križ — najstarejša ribiška vas na Tržaškem; 10.45 Glasbena medigra; 14.00 Glasba po željah; 15.00 Vesti; 15.10 Pojeta ženski in mešani zbor tolminskega učiteljskega; 15.30 Z mikrofonom po Primorski: Pojdite z nami na pivsko planoto.

PONEDELJEK, 17. junija:

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.30 Vesti; 7.45 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar; 13.30 Vesti; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Ponedeljkove popevke; 14.00 Od melodije do melodije; 14.30 Sport doma in po svetu; 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame; 15.25 Pojeta Dario in Darko iz Doline pri Trstu — spremlja dolinski kvartet.

TOREK, 18. junija:

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.30 Vesti; 7.45 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar; 13.30 Vesti; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Torkov operni oder; 14.30 Gospodarsko življenje na Primorskem: Razgovori ob kongresu delavskih svetov; 14.40 Pisan sporedne glasbe; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame; 15.25 Dalmatinske narodne pesmi v priredbah.

SREDA, 19. junija:

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.30 Vesti; 7.45 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar; 13.30 Vesti; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Ritmi in pevec od tu in tam; 14.00 Od melodije do melodije; 14.30 Kulturno življenje na Primorskem: Ob zaključku sezona koprškega in goriškega ljudskega gledališča; 14.40 Skladbe slovenskih skladateljev izvajata ljubljanski komorni zbor in orkester Radia Ljubljana; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame; 15.25 »Stirje fantje« v ritmu polke in valčka.

ČETRTEK, 20. junija:

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.30 Vesti; 7.45 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar; 13.30 Vesti; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Glasba po željah; 14.30 Popoldanski glasbeni spored; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame; 15.25 Poje ženski tercet s spremljavo harmonike.

PETEK, 21. junija:

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.30 Vesti; 7.45 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar; 13.30 Vesti; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 tisoč in en takt... Pisan spored orkestralne in solistične glasbe; 14.30 Spoznajmo našo domovino; 14.40 Zabavne melodije; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame; 15.25 Domače melodije.

SOBOTA, 22. junija:

7.15 Glasba za dobro jutro; 7.30 Vesti; 7.45 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar; 13.30 Vesti; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Melodije in ritmi; 14.20 Življenje ob našem morju: Z izolskimi ribiči na lovu; 14.35 Za vsakogar nekaj; 15.00 Vesti; 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame; 15.25 Zapeli in zaigrali bodo: Zlata Gasperšič, Božo Grošelj, Miško in Božo, Avgust Stanko in Vaški kvintet.

Kino

KOPER: 14. in 16. junija ameriški barvni film LJUBIMCA DIVJEJA ZAPADA, 17. in 18. junija ameriški film KO ODIDEM, 19. in 20. junija nemški film MOČNEŠI OD NOCI.

IZOLA: 15. in 16. junija ameriški barvni film POSLEDNJI SEM VIDEL PARIZ, 17. junija jugoslovanski film KRVAVA POT, 18. in 19. junija ameriški barvni film LJUBIMCA DIVJEJA ZAPADA, 20. in 21. junija poljski film ZAKLAD.

SEČOVLJE: 15. junija ameriški film ANGEL ALI DEMON, 16. junija francoski barvni film VLAKI ODHAJAJO, 20. junija ameriški film LETEČI VRAGI.

SMARJE: 15. junija francoski barvni film VLAKI ODHAJAJO, 16. junija ameriški film ONA ISČE SREČO, 19. junija ameriški film LETEČI VRAGI.

SKOFIJE: 15. junija jugoslovanski film KRVAVA POT, 16. junija mehiški film POSLEDNJA ZELJA, 19. junija ameriški film KO ODIDEM.

DEKANI: 15. junija mehiški film POSLEDNJA ZELJA, 16. junija jugoslovanski film KRVAVA POT.

POSTOJNA: 14. in 15. junija ameriški film ANGEL ALI DEMON, 17. in 18. junija ameriški barvni film PUSTOLOVSČINE PAJE IN PLUTONA.

PIVKA: 15. in 16. junija ameriški film NORE SANJE, 19. in 20. junija argentinski film ZENA MORJA.

SEŽANA: 15. in 16. junija ameriški film MOSTIŠČE, 18. in 19. junija italijanski film KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA, 20. in 21. junija ameriški film BALADA O ČRNEM ZLATU.

Gledališče SLOV. PRIMORJA

IZOLA: V soboto, 15. junija, Eftimiu: CLOVEK, KI JE VIDEL SMRT. Začetek ob 20. uri.

DEKANI: V nedeljo, 16. junija Moreto: DONA DIANA. Začetek ob 20.30 uri.

IRIS

tovarna za predelavo rib
IZOLA

obvešča člane kolektiva iz leta 1956, da dvignejo pri blagajni podjetja svoj delež plač, ki jim pripada po delitvi dobička za leto 1956

MALLOGLASI

PRODAM skoraj NOVO SPALNICO (trdi les) po zelo ugodni ceni. Semen, ZSZ Koper.

DVOKOLESA od 7000 lir naprej in MOTORNA DVOKOLESA od 44.000 lir naprej dobite pri trvdki MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Darilne pakete pošiljamo tudi v inozemstvo in so brez carine!

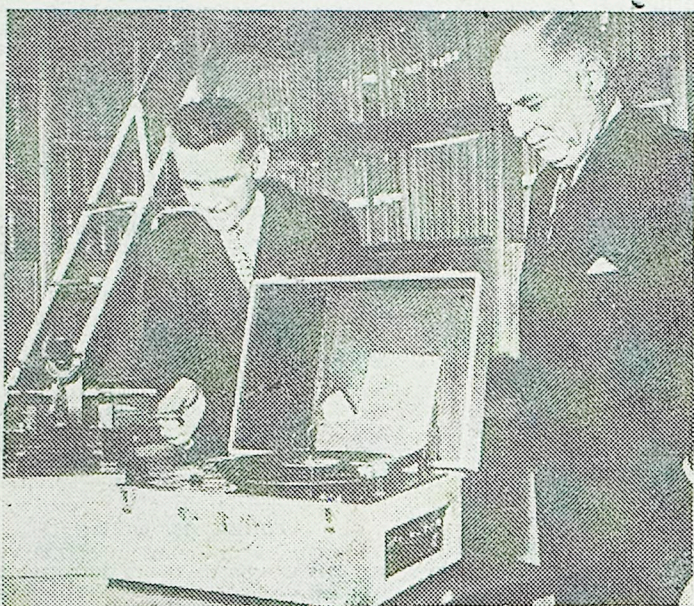
Občinski ljudski odbor Piran
Komisija za štipendije

razpisuje

3 štipendije

NA UČITELJSKO
V KOPRU

V pošte pridejo predvsem moški prosilci. — Pravilno kolkovane prošnje z zadnjim šolskim priporočilom, potrdilom o premoženjskem stanju in življenjepisom pošljite na Občinski ljudski odbor Piran, komisiji za štipendije

Knjiga za slepe. Francoska Zveza slepih je začela snemati na gramofonske plošče dela največjih svetovnih pesnikov in pisateljev, da bi tako omogočila slepim, da se seznanijo z njihovimi stvaritvami. Slepi sicer imajo svojo, tako imenovano Braillovo pisavo, vendar zahteva čitanje te pisave velik napor. Z »zvočno knjižnico«, kot jo imenujejo, pa bodo omogočili slepim, da se seznanijo z največjimi deli svetovne kulture.

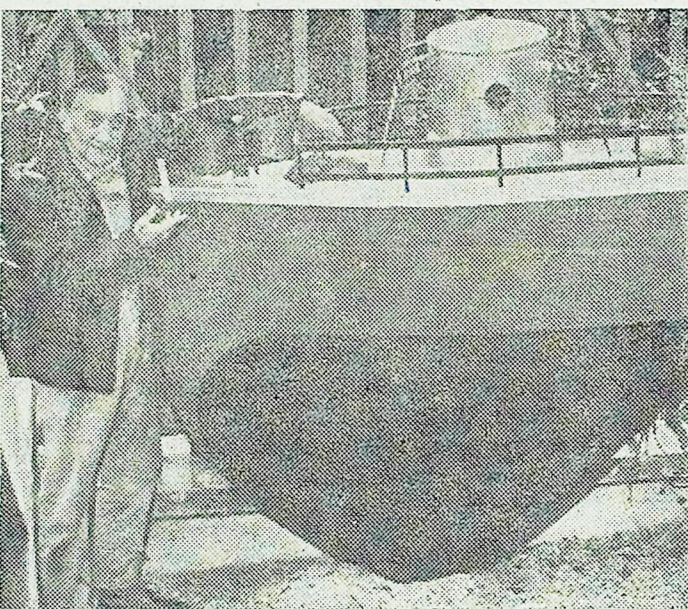
Podmornica - pritlikavka in Moped

Tudi pod morjem bi se človek rad vozil sam, ne le po njegovi gladini. Pa so jo pogodili — seveda v Ameriki. Kar dvakrat. Nekje skoraj kot igračko majceno podmornico, drugod nekaj podobnega pod imenom Moped.

Zgradili so torej podmornico, majceno podmornico, tako majhno, da bo človek v njej hkrati kapitan, njena celotna posadka in njen edini potnik. Kapitanov prostor je navzgor odprt. Da se mož pri potapljanju ne zmoči, natakne nase nekakšno potapljaško obleko; da pod vodo lahko s diha, ima s seboj pripravo s kisikom. V dolžino meri podmornica 2,5 m, široka je 56 cm in tehta 64 kg. Pogonja se lahko z elektromotorjem ali s kolesarskimi pedali.

Podobno podmorsko vozilo, nekaj križanec med podmornico in biciklom, je nedavno zgradila neka avtomobilska tovarna v Los Angelesu. Nazvala ga je »Mini Sub«. Njen podolgovati valjasti trup, ves marogast, s prsnimi in trebušnimi plavutmi, ki sta dejansko le njegovi nogi, statična opora, močno spominjajo na grozeči pojav neznane morske pošasti. Prostora je v vozilu le za eno osebo. Brž ko zleze človek vanj — v potapljaški obleki in z dihalnim aparatom — in poklopec nad sabo zapre, se »Mini Sub« sam po sebi dvigne in zaplava skozi vodo. Štiridelni vijak, ki nadomešča repno plavut, suče elektromotor, ki žene vozilo z brzino 12 kilometrov na uro. Po želji se dobi vozilo tudi na pogon s

pedali. Od tod ime »Moped«. V njem bodo športniki in raziskovalci varni pred morskimi psi.

Neki italijanski upokojenec je s pomočjo svojih sinov naredil model ladje, ki ga vidimo na naši sliki. Gre za ladjo, ki bi ji ne mogli do živga niti največji greloni. Prostor za potnike in za posadko je gibljiv, tako da je vedno v vodoravnem položaju, čeprav se ladja še tako nagne

Dediče iščejo

Leta 1851 je Nikola Bizumič iz Rume iznašel stroček za striženje las. Doma s svojim izumom ni mogel prodreti. Ljudje, ki jih je prošil, naj mu posodijo 100 goldinarjev, da bi stroček lahko patentiral, so se mu smejali. Zaradi tega je odšel v London. Tam je svoj izum še izpopolnil in ga nato patentiral skoraj v vseh državah na svetu. Ko je leta 1906 umrl, je zapustil svojim sorodnikom ogromno premoženje. Izumitelj namreč ni imel otrok. Pristojne oblasti so poizvedovale za njegovimi sorodniki, ki bi mu bili dediči, a niso našli nikogar, ki bi bil upravičen dedovati. Po prvi svetovni vojni so spet nekajkrat poizvedovali, toda prav tako brez uspeha. Pred krat-

kim se je poizvedovanje spet začelo in prijavila sta se dva sorodnika, ki bosta po vsej verjetnosti podedovala Bizumičev premoženje. To znaša danes 19 milijard dinarjev.

Popolnoma naravno je, da v Ameriki, kjer volijo vse, volijo tudi najlepšega petelina. Pa se jim je primerilo tole: resen kandidat za prvo mesto je pred samo ocenjevalno komisijo znesel jajce. Ponosni predstavnik svojega spola se je seveda s tem tako osmešil, da je izpadel iz konkurence.

ROJSTVA V JUGOSLAVIJI

V naši deželi se vsako leto rodi nekaj manj kot pol milijona otrok. Razlike od leta do leta niso velike. Pregled zadnjih desetih let nam pove, da se je največ otrok rodilo leta 1952, ko je kar 498.172 novih državljanov zagledalo beli dan. Najmanj rojstev pa je bilo leta 1947, ko je prišlo na svet samo 416.350 otrok. Po nepopolnih podatkih je bilo lani okrog 460.000 rojstev.

ŠVICA POSTAJA NEMSKA

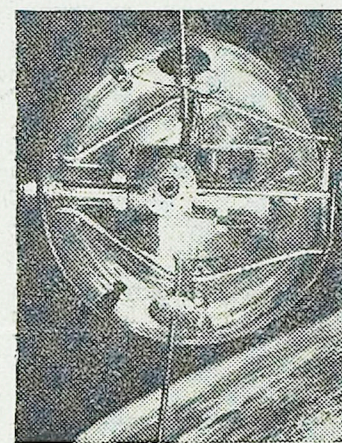
Neki švicarski novinar je objavil članek, v katerem piše, da bo, če bo šlo tako naprej, postala Švica popolnoma nemška. To dokazuje s statističnimi podatki, ki prikazujejo padanje števila italijanskega in francoskega prebivalstva in stalen porast prebivalstva nemške narodnosti. Razen tega tudi piše, da so Nemci najbolj podjetni in da že sedaj držijo v rokah glavne ekonomske pozicije v državi.

Tudi radar je nevaren

Cela tri leta so popolnoma molčali o nesreči, ki se je primerila leta 1954 nekemu delavcu v Los Angelesu. Slučajno se je postavil pred oddajno anteno močnega radarja in nič hudega sluteč stal nekaj časa v območju radarskih valov. Po nekaj dneh pa je začutil močne bolečine v trebuhu. Zatekel se je k zdravniku, a ti mu niso mogli pomagati. Dobil je tako močne notranje opekline, da je kmalu izdihnil. Zaradi tega primera so zdaj na vrstnem redu razprave o določanju moči, s katero lahko radarji oddajajo svoje valove. Hkrati pa tudi ugotavljajo njihovo splošno delovanje na človeški organizem.

RUMEN DEŽ

Pred dnevi je v Singapuru padal rumen dež. Po kratki plohi je postalo vse predmetje, ki ga je dež zajel, lepo rumeno pobarvano. Znanstveniki, ki so se takoj pozanimali za ta primer, sodijo, da so povzročili rumen dež atomski poskusi na Božičnih otokih.

Najnovejši umetni satelit. Izstrelili ga bodo v Floridi približno čez eno leto. Satelit bo dosegel višino 500 km, na kateri bo krožil eno leto okrog zemeljske oble. V njem so vse potrebne priprave za razna merjenja in opazovanja ter za zvezo z opazovalnicami na zemlji. Med tem poročajo, da so tudi v Sovjetski zvezi pravkar dokončali prvi umetni satelit, ki ga bodo v kratkem poslali na pot okrog zemlje

Ulrich Körner, 22-letni dekorater iz Eutina blizu Hamburga, potuje s kolesom v Grčijo, kjer se bo odločil ali za pot naprej v Azijo, ali za povratek. Pot iz Hamburga do Kopra je prevozil v pičlih treh tednih. Razen skromne prtljage je vzel na pot samo 20 DM in pravi, da dobro shaja, saj ni izdal na vsej poti za hrano in prenočišča niti pfeniga. Najbolj ga je presenetila gostoljubnost naših ljudi, ki pač vidijo v mladem Nemcu smelega potnika, saj bi marsikomu upadel pogum že spričo stalnih defektov, ki, kot pravi mladi potnik, vzbujajo v samotnih gorskih področjih dokaj neprijetne občutke.

— Obljubil sem ženi, da se nikoli več ne dotaknem kozarca.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

56

POSLOVENIL RADO BORDON

Avstrijci so v gozdovih ob Trnovskem grebenu, na drugi strani nad nami, nakopili mnogo topništva in so ponoči hudo obstreljevali ceste. Tu je tudi baterija mornariškega topništva, ki mu gre hudo na živce. Spoznal da jo bom po nizkem letu granat. Najprej je slišati pok, potem pa se skoraj hkrati oglasi žvižg. Po navadi sprožijo naenkrat po dva topa, in sicer drugega za drugim, šrapneli ob eksploziji pa so velikanski. Pokazal mi je enega; bil je gladek, nazobčan kovinski kos, dolg več kot trideset centimetrov. Bil je podoben Babbittovi kovini.*

»Ne verjamem, da so kdo ve kaj učinkoviti,« je rekel Gino. »Vendar pa me plasi. Žvižgajo, kakor da letijo naravnost vate. Najprej zaslišiš pok, takoj zatem pa žvižg in eksplozijo. Kaj zato, če nisi ranjen, če pa te na smrt prestrašijo?«

Rekel je, da so v strelskih jarkih pred nami Hrvati in nekaj Madžarov. Naše čete so še vedno na položajih za napad. Ni nobenih telegrafskih zvez za sporazumevanje, niti nobenega kraja, kamor bi se lahko umaknili, če bi Avstrijci napadli. Vzdržal nizkega gričevja, ki se vzpenja nad ravnico, so sicer dobri obrambni položaji, toda nič ni bilo storjenega, da bi jih pripravili za obrambo. Kaj pa sploh menim o Banjšici?

Predstavljal sem si bil, da je bolj položna, nemara kot nekakšna planota. Nisem mislil, da je tako razčlenjena.

»Altupiano,« je rekel Gino, »toda ne piano.«** Vrnila sva se v klet hiše, kjer je prebival. Rekel sem mu, da bi bilo dosti lažje in dosti bolj pripravno, če bi se zakopali vrh grebena, ki je ploščat in kjer je malo kotanj, namesto da branimo celo vrsto gričev. Zatrjeval sem, da ravnico ni prav nič težje naskakovati kot hrib. »To je odvisno od tega, kakšni so hribi,« je odvrnil. »Vzemite za primer Sveti Gabrijel.«

»Že prav,« sem rekel, »toda polomijo so imeli prav na vrhu, kjer je plano. Do vrha so se prebili še dokaj zlahka.«

»Ne prav tako zlahka,« je dejal.

»Prav,« sem rekel, »vendar je šlo za poseben primer, kajti to je bila bolj trdnjava kot pa hrib. Avstrijci so ga utrjevali celo vrsto let.«

Govoril sem s stališča vojaške taktike, kajti hotel sem reči, da v vojni, v kateri je nekaj gibanja, ni mogoče obdržati vrste frontov kot frontno linijo, ker jih je mogoče preveč lahko obiti. Treba je imeti možnost čim večje gibljivosti, medtem ko hrib ni kdo ve kaj gibljiv. Razen tega pa letijo krogle vselej previsoko, če streljamo navzdol. Če pa obidemo pobočja z boka, ostanejo najboljši borci na najvišjih hribih. Ne verjamem pa v bojevanje v hribovih.

O tem sem mnogo premišljal, sem rekel. Mi stisnemo en hrib, oni pa stisnejo drugega. Tedaj, ko se začne zares, se morata oba spustiti s hriba.

»Kaj bi vi storili, če bi imeli hribovito fronto?« me je vprašal.

»O tem si še nisem na jasnem,« sem rekel.

Oba sva se zasmejala. »Toda,« sem nadaljeval, »v prejšnjih časih so bili Avstrijci v četverkotu okoli Verone vselej tepeni. Spustili so jih na ravnico, potem pa so jih krepko namahali.«

»Da,« je rekel Gino. »Toda tedaj je šlo za Francoze.

* Zlatica cinka, antimona in bakra, imenovana po Isaacu Babbittu (1799–1862), ki jo je odkril. — Op. prev.

** Besedna igra v italijanščini: planota, toda ne nižavje. — Op. prev.